



UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Food Storage among the Iberians of the Iron Age North-West Mediterranean (c. 225-c. 50 BC)

Mateo González Vázquez

ADVERTIMENT. La consulta d'aquesta tesi queda condicionada a l'acceptació de les següents condicions d'ús: La difusió d'aquesta tesi per mitjà del servei TDX (www.tdx.cat) i a través del Dipòsit Digital de la UB (diposit.ub.edu) ha estat autoritzada pels titulars dels drets de propietat intel·lectual únicament per a usos privats emmarcats en activitats d'investigació i docència. No s'autoritza la seva reproducció amb finalitats de lucre ni la seva difusió i posada a disposició des d'un lloc aliè al servei TDX ni al Dipòsit Digital de la UB. No s'autoritza la presentació del seu contingut en una finestra o marc aliè a TDX o al Dipòsit Digital de la UB (framing). Aquesta reserva de drets afecta tant al resum de presentació de la tesi com als seus continguts. En la utilització o cita de parts de la tesi és obligat indicar el nom de la persona autora.

ADVERTENCIA. La consulta de esta tesis queda condicionada a la aceptación de las siguientes condiciones de uso: La difusión de esta tesis por medio del servicio TDR (www.tdx.cat) y a través del Repositorio Digital de la UB (diposit.ub.edu) ha sido autorizada por los titulares de los derechos de propiedad intelectual únicamente para usos privados enmarcados en actividades de investigación y docencia. No se autoriza su reproducción con finalidades de lucro ni su difusión y puesta a disposición desde un sitio ajeno al servicio TDR o al Repositorio Digital de la UB. No se autoriza la presentación de su contenido en una ventana o marco ajeno a TDR o al Repositorio Digital de la UB (framing). Esta reserva de derechos afecta tanto al resumen de presentación de la tesis como a sus contenidos. En la utilización o cita de partes de la tesis es obligado indicar el nombre de la persona autora.

WARNING. On having consulted this thesis you're accepting the following use conditions: Spreading this thesis by the TDX (www.tdx.cat) service and by the UB Digital Repository (diposit.ub.edu) has been authorized by the titular of the intellectual property rights only for private uses placed in investigation and teaching activities. Reproduction with lucrative aims is not authorized nor its spreading and availability from a site foreign to the TDX service or to the UB Digital Repository. Introducing its content in a window or frame foreign to the TDX service or to the UB Digital Repository is not authorized (framing). Those rights affect to the presentation summary of the thesis as well as to its contents. In the using or citation of parts of the thesis it's obliged to indicate the name of the author.

6. References.

Adroher, A.M., E. Pons and J. Ruiz de Arbulo

- 1993 El yacimiento de Mas Castellar de Pontós y el comercio del cereal ibérico en la zona de Emporion y Rhode (ss. IV-II aC). *Archivo Español de Arqueología*, 66: 31-70.

Adserias, M.

- 1998 Memòria de la intervenció arqueològica realitzada a Les Eres. Altafulla (Tarragonès). Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.

Adserias, M., L. Burés, M. Miró and E. Ramon

- 1993 L'assentament pre-romà de Tarragona. *Revista d'Arqueologia de Ponent*, 3: 177-227.

Aguelo, X.

- 2015 Intervenció arqueològica al jaciment de Camps de l'Hospital. Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.

Aguelo, X., N. Colomeda, M. Bosch and L. Muret

- 2014 Intervenció arqueològica al jaciment de Camps de Mas Vidal, Vilademuls (Pla de l'Estany). *Jornades d'Arqueologia de les comarques de Girona*, 12: 219-27.

Aguelo, X. and R. Garcia de Consuegra

- 2013 Intervenció arqueològica al jaciment dels Camps de Mas Vidal. Projectes de construcció de l'enllaç de Vilademuls de l'autopista AP-7 i de la connexió amb la carretera N-II. Vilademuls, Pla de l'Estany. Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.

Aguelo, X., J. Grau, L. Moret and M. Sánchez

- 2016 Treballs arqueològics realitzats a la carretera N-II, tram Medinyà-Oriols (Vilademuls, Pla de l'Estany). *Jornades d'Arqueologia de les comarques de Girona*, 13: 155-168.

Agustí, B., J. Burch, C. Carrascal, J. Merino and N. Navarro

- 1998a Els reompliments de les sitges del Bosc del Congost. *Cypsela*, 12: 81-95.

Agustí, B., J. Burch and J. Llinàs

- 1998b Les sitges ibèriques de Sant Sebastià de la Guarda (Palafrugell, Baix Empordà). *Estudis del Baix Empordà*, 17: 43-58.

Aicart, F.

- 2000 El final del món ibèric a la Vall d'Aro i Sant Feliu de Guíxols: estat de la qüestió. *Estudis del Baix Empordà*, 19. 17-24.
- Aicart, F., J. Nolla and J. Vivó
- 2007 *La Plana Basarda (Santa Cristina d'Aro, Baix Empordà). Història i arqueologia d'un jaciment maleït*. Girona: Universitat de Barcelona; Ajuntament de Santa Cristina d'Aro.
- Albareda, J., J. Figuerola, M. Molist and I. Ollich
- 1984 *Història d'Osona*. Vic: Eumo Editorial.
- Alberch, J. (dir.)
- 1988 *Els Barris de Barcelona. Vol. II: Sants-Montjuïc, Les Corts, Sarrià-Sant Gervasi*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.
- Albizuri, S., N. Alonso and F.J. López
- 2011 Economia i canvi social a Catalunya durant l'edat del bronze i la primera edat del ferro. In S. Valenzuela, N. Padrós, C. Belarte and J. Sanmartí (eds), *Economia agropecuària i canvi social a partir de les restes bioarqueològiques. El primer mil·lenni aC a la Mediterrània occidental*, 11-36. Barcelona: Arqueomediterrània.
- Alcalde, G. and R. Buxó
- 1991 Experimentació d'emmagatzematge i explotació de *Triticum dicocum* Sch. a la vall del Llierca (La Garrotxa). *Cypsela*, 9: 87-94.
- Alonso, N.
- 1999 *De la llavor a la farina: els processos agrícoles protohistòrics a la Catalunya occidental*. Lattes: Milieux et Sociétés en France Méditerranéenne.
- 2000 Cultivos y producción agrícola en época ibérica. In C. Mata and G. Pérez (ed.), *Ibers: agricultors, artesans i comerciants: III Reunió sobre Economia en el Món Ibèric*, 25-46. València: Universitat de València.
- Altekamp, S.
- 2016 Modelling Roman North Africa: Advances, obsessions and deficiències of colonial archaeology in the Maghreb. In H. Dridi and A. Mezzolani (dirs.), *Under Western Eyes. Approches occidentales de l'archéologie nord-africaine (XIXe-XXe siècles)*, 19-41. Bologna: Bradypus.
- Allué, E., S. Molera, A. Ollé, P. Otiña, J. Vallverdú and J. Vergés
- 2007 La sitja ibèrica de la Plaça de Sant Andreu (la Selva del Camp, Baix Camp). In G. Hernández (coord.), *Jornades d'Arqueologia 1999. Comarques de*

Tarragona (1993-1999): Prehistòria, protohistòria i època medieval, 259-73.
Barcelona: Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.

Amela, L.

2018 Sobre la fundación de Gerunda (Girona, prov. Girona). Unas notas. *Tiempo y Sociedad*, 30: 9-31.

Amo, M.

1979 *Estudio critico de la necrópolis paleocristiana de Tarragona*. Tarragona: Institut d'Estudis Tarraconenses Ramon Berenguer IV.

Angelis, F. De

2000 Estimating the Agricultural Base of Greek Sicily, *Papers of the British School at Rome*, 68: 111-48.

Antequera, F.

2011 LAV estructura de l'estació de la Sagrera. In *Anuari d'arqueologia i patrimoni de Barcelona 2011*, 80-84. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.

Aquilué, X., X. Amigo and J. Gallegos

2007 Memòria dels treballs efectuats al poblat ibèric de Castell. Unpublished archaeological reports. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.

Aquilué, X., X. Amigo, E. Hernández and P. Santamaria

2008 Actuacions arqueològiques efectuades al poblat ibèric de Castell (Palamós, Baix Empordà). Als anys 2006 i 2007. In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 9: 129-37.

Aquilué, X., X. Amigo and M. Pi

2004 Actuacions arqueològiques efectuades al poblat ibèric de Castell (Palamós, Baix Empordà) als anys 2002 i 2003. In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 7: 175-82.

Aquilué, X., P. Castanyer, M. Santos and J. Tremoleda

2002 El campo de silos del área central de la ciudad romana de Empúries. *Romula*, 1: 9-38.

Aquilué, X., E. Hernández and P. Santamaria

2010 Actuacions arqueològiques efectuades al poblat ibèric de Castell (Palamós, Baix Empordà) als anys 2008 i 2009. In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 10: 159-68.

Aquilué, X., R. Mar, J.M. Nolla, J. Ruiz de Arbulo and E. Sanmartí

- 1984 *El Forum romà d'Empúries. Una aproximació arqueològica al procés històric de la romanització al nord-est de la Península Ibèrica*. Barcelona: Diputació de Barcelona.
- Aquilué, X. and M. Pi
 2002 Actuacions al poblat ibèric de Castell (Palamós, Baix Empordà). In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques Gironines*, 6: 121-26.
- Aranegui, C.
 2012 *Los iberos ayer y hoy: Arqueologías y culturas*. Madrid: Marcial Pons.
- Araus, J.L., G. Ariel, R. Buxó and I. Romagosa
 2003 Productivity in prehistoric agriculture: physiological models for the quantification of cereal yields as an alternative to traditional approaches. *Journal of Archaeological Science*, 30: 681-93.
- Argelagués, M., J. Francès and M. Guàrdia
 2000 Memòria d'excavació del jaciment ibèric del Camp de tir/Facultat de Medicina de la UAB. Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- Arís, R. and C. Garcia
 1984 Excavacions en Can Fatjó (III Part). *Butlletí del Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí*, 15: 342-45.
- Artigues, P.
 2011 Memòria de la intervenció arqueològica efectuada al jaciment de Can Cabassa, àrea compresa entre els carrers Arnau de Vilanova, Josep Trueta Guadalajara i Astúries. Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- Artigues, P., P. Bravo and E. Hinojo
 2007 Excavacions arqueològiques a Can Gambús 2, Sabadell (Vallès Occidental). *Tribuna d'Arqueologia*, 2006: 111-40.
- Artigues, P., D. Codina and E. Hinojo
 2008 Memòria de la intervenció arqueològica a Can Gambús 3. Agost 2005-Agost 2006. Sabadell (Vallès Occidental). Unpublished archaeological report, Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- Asensio, D.

- 2002 Àmfores importades, comerç i economia entre els pobles ibèrics de la costa catalana (segles VI-II aC): un exercici de quantificació aplicada. *Revista d'Arqueologia de Ponent*, 11-12: 67-86.
- 2010 Evidencias arqueológicas de la incidencia púnica en el mundo ibérico septentrional (siglos VI-III a.C.). Estado de la cuestión y nuevos enfoques. *Mainake*, 32 (2): 705-34.
- 2015 El poblament rural en les comunitats ibèriques del nord-est de la Península Ibèrica entre els segles VI i III aC. *Documents d'Archéologie Méridionale*, 36 (2013): 321-37.
- Asensio, D., C. Belarte and J. Sanmartí
- 1998 Paisatges ibèrics: tipus d'assentaments i formes d'ocupació del territori a la costa central de Catalunya durant el període ibèric ple. In *Actas del Congreso Internacional Los Iberos, Príncipes de Occidente: las estructuras de poder en la sociedad ibérica*, 373-85. Valencia: Universitat de València.
- Asensio, D., R. Cardona, C. Ferrer, J. Morer and J. Pou
- 2011 Experimentación en el almacenaje en silos en Sant Esteve d'Olius (Solsonès, Lleida). In A. Morgado, J. Baena and D. García (eds), *La investigación experimental aplicada a la arqueología*, 311-18. Granada: Universidad de Granada; Madrid: Universidad Autónoma de Madrid; Banyoles: Asociación Española de Arqueología Experimental.
- 2003 El jaciment ibèric de Sant Esteve d'Olius (Olius, Solsonès): un centre d'acumulació d'excedent agrícola del segle III aC a la Lacetània. In M. Genera (coord.), *Actes de les Jornades d'Arqueologia i Paleontologia, Comarques de Lleida: Lleida, 30 de novembre, 1 i 2 de desembre de 2000*, 253-64. Barcelona: Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- 2001a Tipus d'assentaments i evolució del poblament ibèric a la Catalunya Central (Eix Llobregat-Cardener). In A. Martín and R. Plana (coords.), *Territori polític i territori rural durant l'edat del Ferro a la Mediterrània occidental: actes de la taula rodona celebrada a Ullastret del 25 al 27 de maig de 2000*, 183-201. Girona: Museu d'Arqueologia de Catalunya.
- Asensio, D., R. Cardona, C. Ferrer, J. Morer, J. Pou, J. Choren and N. Calduch
- 2008a L'hàbitat i el camp de sitges ibèric de Sant Esteve d'Olius (Olius, Solsonès): un nucli d'activitats econòmiques especialitzades del segle III aC a la Catalunya interior. *Tribuna d'Arqueologia*, 2006-2007: 149-68.

- Asensio, D., R. Cardona, J. Morer, J. Pou, B. Gil, F.J. Cantero and C. Ferrer
2012 El poblament ibèric al Solsonès: un estat de la qüestió a partir dels treballs del Centre d'Estudis Lacetans. In M. Argemí (ed.), *I Jornades d'Arqueologia de la Catalunya Central: Manresa, 28, 29 i 30 d'octubre de 2010. Homenatge a Miquel Cura*, 73-82. Barcelona: Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- Asensio, D., X. Cela, R. Jornet, D. López and J. Morer
2008b El jaciment protohistòric del Turó de la font de La Canya (Avinyonet del Penedès): un nucli d'acumulació d'excedents agrícoles a la Cossetània (segles VII-III aC). *Tribuna d'Arqueologia*, 2006-2007: 123-6.
- Asensio, D., X. Cela, C. Miró, M.T. Miró and E. Revilla
2009 El nucli ibèric de Montjuïc. Les sitges de Magòria o de Port. Barcelona. *Quarhis: Quaderns d'Arqueologia i Història de la Ciutat de Barcelona*, 5: 15-85.
- Asensio, D., J. Francès, C. Ferrer, M. Guàrdia and O. Sala
2001b Formes d'ocupació del territori i estructuració econòmica al sud de la Laietània. In A. Martín and R. Plana (coords.), *Territori polític i territori rural durant l'edat del Ferro a la Mediterrània occidental: actes de la taula rodona celebrada a Ullastret del 25 al 27 de maig de 2000*, 227-52. Girona: Museu d'Arqueologia de Catalunya.
- Asensio, D., J. Francès and E. Pons
2002 Les implicacions econòmiques i socials de la concentració de reserves de cereals a la Catalunya costanera en època ibèrica. *Cypsela*, 14: 125-40.
- Asensio, D., R. Jornet, D. López and J. Morer
2005 La troballa d'una màscara grotesca de terra cuita en el jaciment ibèric de Mas d'en Gual (el Vendrell, Baix Penedès). *Fonaments: prehistòria i món antic als Països Catalans*, 12: 223-33.
- Asensio, D., R. Jornet, D. López and J. Pou
2006 Una aportació sobre aspectes d'explotació agrícola a Catalunya en època ibèrica. El cas de la Cossetània i el camp de sitges del Turó de la Font de la Canya (Avinyonet del Penedès, Alt Penedès). In J. Bolòs, A. Jarné and E. Vicedo (eds), *Condicions de vida al món rural: cinquè congrés sobre sistemes agraris, organització social i poder local*, 689-700. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs.

Asensio, D., R. Jornet, J. Morer and E. Pons

- 2014 El complex arqueològic del jaciment ibèric de Mas Castellar de Pontós (Alt Empordà). Les campanyes 2012-2013. In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 12: 127-36.

Asensio, D. and J. Morer

- 2003 Campanya de sondeigs de comprovació dels resultats de les prospeccions arqueològiques. In J. Guitart, J.M. Palet and M. Prevosti (coords), *Territoris antics a la Mediterrània i a la Cossetània oriental. El Vendrell, novembre de 2001*, 195-210. Barcelona: Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.

Asensio, D. and E. Pons

- 2010 El complex arqueològic del jaciment ibèric de Mas Castellar de Pontós (Alt Empordà). La campanya 2009. In *Jornada d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 10: 93-92.
- 2015 Características, evolución y particularidades del poblamiento indígena en el área de colonización griega del Ampurdán: El caso del Mas Castellar de Pontós (Siglos VII-III aC.). In R. Roure, C. Aranegui and M. Bats (eds.), *Contacts et acculturations en Méditerranée occidentale: hommages à Michel Bats: actes du colloque de Hyères, 15-18 septembre 2011*, 219-27. Aix-en-Provence: Maison Méditerranéenne des Sciences de l'Homme.

Aubet, M.E.

- 1993 El comerç fenici i les comunitats del ferro a Catalunya. *Laietania*, 8: 23-35.

Austin, M.

- 1981 *The Hellenistic World from Alexander to the Roman Conquest: A Selection of Ancient Sources in Translation*. Cambridge: Cambridge University Press.

Ayoub, A.

- 1979 Les moyens de conservation des produits agricoles dans le nord-ouest de la Jordanie actuelle. In M. Gast and F. Sigaut (dirs), *Les techniques de conservation des grains à long terme : leur rôle dans la dynamique des systèmes de cultures et des sociétés*, 159-66. Paris : Éditions du CNRS.

Bacaria, A.

- 1997 Puig Castellar, memòria de la intervenció d'urgència (21 d'octubre-7 de novembre de 1997). Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.

- 1998 La romanització de la vall alta del Mogent. Un exemple de poblament rural. In M. Mayer, J.M. Nolla and J. Pardo (eds), *De les estructures indígenes a l'organització provincial romana de la Hispània Citerior: actes de les Jornades Internacionals d'Arqueologia Romana, Granollers 1987*, 77-87. Barcelona: Societat Catalana d'Estudis Clàssics.
- 2005 Memòria de la intervenció arqueològica realitzada al jaciment de Can Bellet/Can Canyameres – La Guinardera II de Sant Cugat del Vallès. Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- Badias, J., I. Garcés and O. Saula
- 2003 Avenç de les excavacions els Missatges de Claravalls (Tàrraga). La conservació dels cereals a l'Urgell als segles III-I aC (Claravall, Tàrraga). In M. Genera (ed.), *Actes de les Jornades d'Arqueologia i Paleontologia 2000: Lleida, 30 de novembre, 1 i 2 de desembre de 2000*, 227-52. Lleida: Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- Badias, J., I. Garcés, O. Saula and E. Solanes
- 2005 El camp de sitges de Missatges (Tàrraga, l'Urgell). *Tribuna d'Arqueologia*, 2001-2002: 143-66.
- Baker Tristram, H.
- 1860 *The Great Sahara: Wanderings South of the Atlas Mountains*. London: John Murray.
- Balaguer, P., P. García, A. Tenza, F. Antequera, J. Ardiaca and D. Alcubierre
- 2012 LAV estructura de l'estació de la Sagra. In *Anuari d'arqueologia i patrimoni de Barcelona 2012*, 91-107. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.
- Ballesteros, J.A.
- 2014 La silera de Mérida o los silos de Calamonte. In *Actas de las V Jornadas de Almendralejo y Tierra de Barros (15-16 noviembre 2013)*, 93-108. Almendralejo: Asociación Histórica de Almendralejo.
- Bandy, M.S. and J.W. Janusek
- 2005 Settlement Patterns, Administrative Boundaries, and Internal Migration in the Early Colonial Period. In C. Stanish, A.B. Cohen and M.S. Aldenderfer (eds.), *Advances in Titicaca Basin Archaeology*, 267-88. Los Angeles: Cotsen Institute of Archaeology.
- Banús, J.

- 1991 Les sitges del poblat ibèric de Burriac (Cabrera de Mar, El Maresme): Les sitges núms. 36 i 37. Noves aportacions sobre la fase final del poblat. *Laietania*, 6: 57-84.
- Barberà, J.
- 1981 Assaig d'interpretació de les sitges de Can Fatjó. *Butlletí del Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí*, 1: 3-8.
- Barberà, J., E. Morral and E. Sanmartí
- 1979 *La Penya del Moro de Sant Just Desvern: Barcelona*. Barcelona: Institut de Prehistòria i Arqueologia de la Diputació de Barcelona.
- Barberà, J. and R. Pascual
- 1963 Resultado de una prospección en la estación prerromana de La Font de Bril, en Santa Eulàlia de Ronçana. *Ampurias*, 25: 205-10.
- Barreda, M.
- 1991 Memòria d'excavació Camí Vell del Llor – Lluís Companys. Unpublished archaeological report, Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- 1993 L'ager de Barcino: un exemple d'habitat rural de l'època romana a Sant Boi de Llobregat. In *III Congrés d'Història de Barcelona: La ciutat i el seu territori, dos mil anys d'història: Barcelona, 20, 21 i 22 d'octubre de 1993*, 79-86. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.
- Barreda, M. and J. Solias
- 1989 El conjunt arqueològic ibero-romà del “Mas de les Flors” (Sant Boi de Llobregat). In *I Jornades Arqueològiques del Baix Llobregat: Castelldefels, 28, 29, 30 abril 1989*, 140-50. Castelldefels: Ajuntament de Castelldefels.
- Barruol, G.
- 1979 Ruscino/Château-Roussillon, rapport de fouille, champagne 1979. Perpignan: Direction des Antiquités Historiques de Languedoc-Roussillon.
- Barti. A. and R. Plana
- 1989 Un modelo de romanización en el litoral gerundense. *Studia Historica. Historia Antigua*, 7: 11-27.
- Batista, R. and R. Martín
- 1959 Campaña de excavaciones en el poblado ibérico de la Torre dels encantats (Arenys de Mar). *Ampurias*, 21: 273-75.
- Bats, M.

- 1981 Commerce et politique massaliètes aux IVe-IIIe siècles av. J.-C., essai d'interprétation du faciès céramique d'Olbia de Provence (Hyères, Var). In *I Focei dall'Anatolia all'Oceano : contributi discussi in un colloquio, dicembre 1981 presso il Centre Jean Bérard, intorno al tema "Velia et les Phocéens: un bilan dix ans après"*, 256-67. Naples: Gaetano Macchiaroli Editore.
- Bea, D. and E. Chimisanas
- 2002 *Estudi dels materials del jaciment ibèric del Turó de Montgat*. Unpublished report.
- Belarte, C., P. Olmos and J. Principal
- 2010 ¿Los romanos "iberizados"? Aportaciones romanas y tradiciones indígenas en la Hispania Citerior mediterránea. In *Proceedings of the International Congress of Classical Archaeology (Roma, 2008). Meetings between Cultures in the Ancient Mediterranean*, 96-111 (Bollettino di Archeologia Online, volume speciale).
- Belmonte, C.
- 2015 El Serrat dels Espinyers : noves aportacions al poblament iber i romà d'Isona (Pallars Jussà). In *Primeres Jornades d'Arqueologia i Paleontologia del Pirineu i Aran. Coll de Nargó i la Seu d'Urgell, 29 i 30 de Novembre de 2013*, 156-63. Lleida: Diputació de Lleida.
- Belmonte, C., S. Albizuri, J. Nadal and I. Garcés
- 2013 Èquids i gossos en l'economia i en els rituals. Resultats de l'estudi dels materials dipositats en el sitjar iberoromà del Serrat dels Espinyers (Isona, Pallars Jussà). *Revista d'Arqueologia de Ponent*, 23: 201-22.
- Belmonte, C., I. Garcés, S. Albizuri, J. Nadal, M. Cama, S. Batlle, M. Fernández, K. Fortuny, A. Sobrino, M. Peiró, I. Richaud and E. Román
- 2016 La societat ibèrica al Pallars Jussà (Lleida, Catalunya): l'aportació del sitjar del Serrat dels Espinyers d'Isona. In M.C. Belarte, D. Garcia and J. Sanmartí (ed.), *Les estructures socials protohistòriques a la Gàl·lia i a Ibèria: homenatge a Aurora Martín i Enriqueta Pons : actes de la VII Reunió Internacional d'Arqueologia de Calafell (Calafell, del 7 al 9 de març del 2013)*, 203-10. Barcelona: Universitat de Barcelona and Institut Català d'Arqueologia Clàssica.
- Bénézet, J.

- 2017 Le Puig de les Forques, un secteur périphérique d'*Illiberis* (Elne, 66-France) au cours du deuxième âge du fer. Fouilles anciennes et données récentes. *Cypsela*, 20 : 141-64.
- Benhima, Y.
- 2003 Espace et société rurale au Maroc médiéval. Stratégies territoriales et structures de l'habitat : l'exemple de la région de Safi. Unpublished PhD dissertation, Université Lumière-Lyon II.
- Benoit, M. and M.J. de Fontenelle
- 1836 *Manuel complet du Boulanger, du Négociant en Grains, du Meunier et du Constructeur de Moulins*. Paris.
- Bermúdez, X.
- 1999 *Un assentament agrícola dins la dinàmica de la romanització. Estudi del jaciment iberoromà del Vilar del Met (Vilanova del Camí, Anoia)*. Vilanova del Camí and Barcelona: Ajuntament de Vilanova del Camí and Diputació de Barcelona.
- 2010 L'Urgell en època ibèrica: deconstruint els ilergets. *Urtx: revista cultural de l'Urgell*, 24: 38-53.
- Bermúdez, X., J. Sales, M. Soler, S. Cruz and J.C. Guix
- 2003 Agricultura i comerç en època ibèrica al curs mig del Llobregat. Estudi del probable camp de sitges del carrer de l'Hostal del Pi (Abrera, Baix Llobregat). *Revista d'Arqueologia de Ponent*, 13: 211-22.
- Berseville, M.A.
- 1897 *Rapport sur les operations des Sociétés Indigènes de Prévoyance de secours et de prêts mutuels des communes de l'Algérie pendant l'exercice 1895-1896*. Alger-Mustapha: Giralt, Imprimeur du Gouvernement Général.
- Bersu, G.
- 1940 Excavations at Little Woodbury, Wiltshire. Part 1, the settlement as revealed by excavation. *Proceedings of the Prehistoric Society*, 6: 30-111.
- Binford, L.
- 1980 Willow Smoke and Dogs' Tails: Hunter-Gatherer Settlement Systems and Archaeological Site Formation. *American Antiquity*, 45(1): 4-20.
- Biosca, A.

- 1992 Diverses actuacions arqueològiques al terme de Gavà (Baix Llobregat). Unpublished archaeological report. 1985. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- Blanch, R.M., J.O. Granados, C. Miró, H. Miró, E. Revilla and A. Vilaseca
- 1993 Un gran magatzem laietà al Mont Jovis: les sitges del port (Montjuïc, Barcelona). In *III Congrés d'Història de Barcelona: La ciutat i el seu territori, dos mil anys d'història: Barcelona, 20, 21 i 22 d'octubre de 1993*, 119-27. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.
- Blasco, A.
- 1988 Memòria de l'excavació d'urgència de les sitges de Can Tintorer (Gavà, Baix Llobregat), 1988. Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- Blasco, A., M. Edo, L. Bañolas, J.A. Arenas and M.J. Villalba
- 1989 Les sitges ibèriques del solar de Can Tintorer i altres vestigis de reocupació del sector miner. In *I Jornades Arqueològiques del Baix Llobregat: Castelldefels, 28, 29, 30 abril 1989*, 151-60. Castelldefels: Ajuntament de Castelldefels.
- Blasco, M. and J. Pou
- 1990 Memòria sobre l'excavació d'urgència duta a terme al jaciment de "Les Palmeres" – Can Maiol. Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- Blázquez, J.M.
- 1957 La economía ganadera en la España Antigua a la luz de las fuentes literarias griegas y romanas. *Emerita*, 15(1): 159-84.
- Bonamusa, J.
- 1978 Troballa de Fons de sitges ibero-romanes al paratge de Santa Cecília (Mataró). *Quaderns de Prehistòria i Arqueologia del Maresme*, 4: 88-90.
- Bordas, A., J. Espejo and I. Moreno
- 2010a Memòria de la intervenció arqueològica a la variant sud d'Igualada: Carretera C-37, PK 62+970 a la carretera C-15, PK 44+285. Tram: Sta. Margarida de Montbui-Vilanova del Camí (Anoia). Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- 2010b Ronda Sud d'Igualada (Carretera C-37, PK 62+970 a la carretera C-15, PK 44+285. Tram: Santa Margarida de Montbui-Vilanoca del Camí. Clau: VB-02074.1-MO) (Vilanova del Camí, Anoia). In M. Argemí (ed.), *I Jornades*

d'Arqueologia de la Catalunya Central: Manresa, 28, 29 i 30 d'octubre de 2010. Homenatge a Miquel Cura, 283-85. Barcelona: Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.

Bosch i Gimpera, P.

1919 *Prehistòria catalana: edats de la pedra i dels metalls, colonització grega, etnografia*. Barcelona: Editorial Catalana.

Bosch, F., M. Díaz and J. Macias

2009 La vil·la romana de la Bruguera (Salou, Ager Tarraconensis): avanç preliminar. In *Actes del Simposi: Les vil·les romanes a la Tarraconense*, 155-63. Barcelona: Museu d'Arqueologia de Catalunya.

Bosch, J. and J. Miret

1984 Memòria de l'excavació d'urgència de la vil·la romana del Bosquet (Sant Pere de Ribes, Garraf): 24 de febrer – 31 de març de 1984. Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.

Bosworth, C.E., E. van Donzel, W.P. Heinrichs and Ch. Pellat (eds)

1989 *The Encyclopedia of Islam. New Edition*. Vol 4, fasc. 111-112, Masrah-Mawlid. Leiden: E.J. Brill.

Botet, J.

1874 Notícia d'alguns poblats arqueològics de la província de Gerona. *La Renaxensa*, 15: 181-81.

Bouso, M., M. Fuertes, M. Fernández, N. Gago, C. Gonzalo, A. López, A. Vargas and E. Pons

2002 El complex arqueològic de Mas Castellar de Pontós (Alt Empordà). Campanyes 2000 i 2001. In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 6: 105-13.

Bowen, H.C. and P.D. Wood

1968 Experimental Storage of Corn Underground and its Implications for Iron Age Settlements. *Bulletin of the Institute of Archaeology of the University of London*, 7 (1967): 1-14.

Brahimi, D.

1976 *Voyageurs français du XVIIIe siècle en Barbarie*. Lille: Université Lille III.

Brower, B.C.

2011 *A desert named peace. The violence of France's empire in the Algerian Sahara, 1844-1902*. New York: Columbia University Press.

Bruguera, R.

- 2006 Les àmfores ibèriques de Can Jordi (Sant Vicenç de Montalt). *Sessió d'Estudis Mataronins*, 23: 279-87.
- 2007 Les sitges del poblat ibèric de la Torre dels Encantats (Arenys de Mar). *Sessió d'Estudis Mataronins*, 24: 7-17.

Burch, J.

- 1995 L'emmagatzematge de cereals en sitges d'època ibèrica al nord-est de Catalunya. Unpublished PhD dissertation, Universitat de Girona.
- 1996 L'ús de sitges en època republicana al nord-est de Catalunya. *Revista d'Arqueologia de Ponent*, 6: 207-17.
- 2000 L'emmagatzematge en sitges durant l'època ibèrica. In R. Buxó and E. Pons (dir.), *Els productes alimentaris d'origen vegetal a l'edat del Ferro de l'Europa Occidental: de la producció al consum*, 325-31. Girona: Museu d'Arqueologia de Catalunya.

Burch, J., J.M. Nolla, L. Palahí, A. Rojas and J. Sagrera

- 2000 Poblat ibèric de Sant Sebastià de la Guarda (Palafrugell, Baix Empordà). Campanyes 1998-1999. In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 5: 92-95.

Burch, J., J.M. Nolla, Ll. Palahí, J. Sagrera, M. Sureda and D. Vivó

- 2007 El poblament ibèric del Gironès. In Ll. Palahí, J.M. Nolla and D. Vivó (ed.), *De Kerunta a Gerunda: els orígens de la ciutat*, 133-47. Girona: Ajuntament de Girona.

Burch, J., I. Miquel and J. Sagrera

- 2008 El poblat ibèric de Sant Julià de Ramis. In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 9: 151-57.

Burch, J., J.M. Nolla and J. Sagrera

- 2010 Le système de stockage en silos sur le territoire ibérique aux environs d'Emporion. In H. Trézini (ed.), *Greco et indigènes de la Catalogne à la mer Noire : actes des rencontres du programme européen Ramses2 (2006-2008)*, 391-401. Paris: Errance ; Aix-en-Provence : Centre Camille Julian.

Burch, J., J.M. Nolla, J. Sagrera and J. Vivo

- 2017 Les funcions tàctica, estratègica i logística d'Emporion i la Indigècia ibèrica (218-76 a.C.). In J. Principal, A. Ñaco, M. Duran and I. Mestres (eds.), *Roma*

en la península ibérica presertoriana. Escenarios de implantación militar provincial, 143-52. Barcelona: Universitat de Barcelona.

Burch, J., A. Rojas and J. Sagrera

- 2003 Noves aportacions per al coneixement del poblat ibèric de Sant Sebastià de la Guarda (Llafranc, Palafrugell). *Estudis del Baix Empordà*, 22: 9-54.
- 2004 Actuacions arqueològiques al poblat ibèric de Sant Sebastià de la Guarda (Palafrugell, Baix Empordà). Campanyes 2002-2003. In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 7: 167-74.

Burch, J., A. Rojas and J. Vivó

- 2008 L'assentament ibèric de Sant Sebastià de La Guarda. Campanyes 2006-2007. *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 9: 139-46.
- 2010 L'assentament ibèric de Sant Sebastià de La Guarda (Palafrugell, Baix Empordà). *Tribuna d'Arqueologia*, 2007-2008: 45-58.

Burch, J. and J. Sagrera

- 2009a *Excavacions arqueològiques a la muntanya de Sant Julià de Ramis: Els Sitjars (vol. 3)*. Girona: Publicacions del Laboratori d'Arqueologia i Prehistòria de la Universitat de Girona.
- 2009b El almacenamiento de cereales en silos en el nordeste peninsular. Transformaciones y cambios del ibérico pleno al ibérico tardío. In R. García and D. Rodríguez (eds), *Sistemas de almacenamiento entre los pueblos prerromanos peninsulares*, 73-87. Cuenca: Ediciones de la Universidad de Castilla-La Mancha.

Burch, J., J. Sagrera and A. Rojas

- 2002 El poblat ibèric de Sant Sebastià de la Guarda. Campanyes 2000-2001. In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 6: 115-20.

Burés, L., J. Macias and E. Ramon

- 1992 El jaciment ibèric del Barranc del Prat (La Juncosa de Montmell). *Miscel·lània Penedesenca*, 17: 115-36.

Burgueño, E. and M. Vilà

- 1996 El poblat ibèric de Montbarbat. Aproximació a l'estudi del territori al curs inferior de la Tordera en època ibèrica. *Quaderns de la Selva*, 9: 55-84.

Burjachs, F., M. Blech, D. Marzoli and R. Julià

- 2000 Evolución del paisaje vegetal en relación con el uso del territorio en la Edad del Hierro en el NE de la península ibérica. In R. Buxó and E. Pons (dir.), *Els*

productes alimentaris d'origen vegetal a l'edat del Ferro de l'Europa Occidental: de la producció al consum, 31-42. Girona: Museu d'Arqueologia de Catalunya.

Busquets, C. and M. Fàbregas

1998 L'excavació d'urgència del jaciment de la Devesa (Besalú, la Garrotxa). In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 4: 149-70.

Buxó, R.

1997 *Arqueología de las plantas: la explotación económica de las semillas y los frutos en el marco mediterráneo de la Península Ibérica*. Barcelona: Crítica.

2001 *L'origen i l'expansió de l'agricultura a l'Empordà: del neolític a la romanització*. Girona: Institut de Llengua i Cultura Catalanes de la Universitat de Barcelona.

2004 El món colonial i l'agricultura: les arqueobotàniques. In R. Buxó (coord.), *Eines i feines del camp a Catalunya: l'estudi de l'agricultura a través de l'arqueologia*, 70-71. Girona: Museu d'Arqueologia de Catalunya.

2007 Aproximació als sistemes agrícoles durant la prehistòria i la protohistòria de l'Empordà. In *El Paisatge, element vertebrador de la identitat empordanesa*, 179-95. Figueres: Institut d'Estudis Empordanesos.

Caballé, G.

2000 Memòria de la intervenció arqueològica realitzada al polígon Sant Joan Nord (1999-2000). Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.

2003 La intervenció arqueològica al polígon de Sant Joan Nord. L'evolució d'un espai d'explotació agrària des del període del bronze fins a època romana. *Gausac. Publicació del Grup d'Estudis Locals de Sant Cugat del Vallès*, 23: 25-34.

Cadiou, F.

2008 *Hibera in Terra Miles. Les armées romaines et la conquête de l'Hispanie sous la République (218-45 av. J.-C.)*. Madrid: Casa de Velázquez.

Caja, M.

2002 Les sitges ibèriques del Vial del Port a Palamós, Baix Empordà. In *Jornades d'Arqueologia de les comarques de Girona*, 6: 137-39.

Caldentey, P., X. López and E. Rabanal

1999 Jaciment ibèric de la Plaça de les Bruixes. *L'espai*, 2: 88-93.

Calegari, G., L. Simone and S. Tinè

- 1990 Sperimentazione di un silo. In E. Giannitrapani, L. Simone and S. Tinè (eds), *Interpretazione funzionale di 'fondi di capanna' di età preistorica. Atti del Seminario di archaeologia sperimentale*, 15. Geneva: Soprintendenza archeologica della Lombardia.

Callavé, S., D. Codina and M. Fuertes

- 2010a Les fosses del Camp d'en Pitu Porusia (Bàscara, Alt Empordà). In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 10: 199-204.

Callavé, S., D. Codina M. Fuertes, J. Llinàs, E. Monguiló, A. Roncero, M. Sánchez, A. Tarrés and M. Zabala

- 2010b L'exploració del camp a l'època ibèrica al Nord-Est de Catalunya: els camps de sitges trobats durant la construcció del TGV a les comarques de Girona. *Tribuna d'Arqueologia*, 2009: 81-97.

Calleja, S. and J. Grau

- 2012 Les Sitges ibèriques de Les Solades (La Tallada d'Empordà, Baix Empordà). In *Jornades d'Arqueologia de les comarques de Girona*, 11: 173-74.

Campo, M.

- 2000 *Moneda, organització i administració del Nord-est de la Hispania Citerior: del 218 a l'inici del segle I aC*. Barcelona: Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Canals, A., O. Mercadal and G. Ribé

- 1988 El complex arqueològic 'Bòbila Madurell-Serrat de Can Feu': Història de la investigació (1921-1987). *Arraona*, 2: 9-26.

Caner, P.

- 1957 Nuevos hallazgos arqueológicos calongenses. *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, 7 : 265-68.

Cantarell, I. and J. Estrada

- 1998 La vil·la romanorepublicana de Can Massot (Montmeló) i el seu camp de sitges. In M. Mayer, J.M. Nolla and J. Pardo (eds), *De les estructures indígenes a l'organització provincial romana de la Hispània Citerior: actes de les Jornades Internacionals d'Arqueologia Romana, Granollers 1987*, 137-42. Barcelona: Societat Catalana d'Estudis Clàssics.

Cantarellas, V., G. Ibars, M. Tenas, P. Castejón and J. Guitart

- 2011 Les ocupacions prehistòriques i la vil·la tardorepublicana de Can Massot, al terme municipal de Montmeló. Darreres intervencions. *Tribuna d'arqueologia*, 2010-2011: 293-312.
- Carbonell, E., J. Folch and J. Martínez
- 1988 El jaciment ibèric i romà de Can Feu. Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- 1991 Notícia de les excavacions al jaciment ibèric i romà de Can Feu (Sant Quirze del Vallès): campanyes 1987-88. *Limes: Revista de arqueologia*, 1: 155-59.
- Cardona, R.
- 2009 Els cinc genis malèfics dels forns ceràmics. Estudi sobre els centres terrissers en època ibèrica a Catalunya. *Revista d'Arqueologia de Ponent*, 19: 139-58.
- Carlús, X. and F. Ruiz
- 1991 Can Xercavins: un nou assentament ibèric al Vallès. *Limes*, 1: 126-33.
- CARqBaixEmpordà = Servei d'Arqueologia
- 1990 *Carta arqueològica: comarca Baix Empordà*. Barcelona: Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- CARqMataró = Secció Arqueològica Museu de Mataró
- 1977 *Carta dels vestigis arqueològics del terme municipal de Mataró*. Mataró: Museu Municipal de Mataró.
- Carreras, M.
- 1945 Los hallazgos arqueológicos de Pórroras (Reus). *Boletín Arqueológico*, 45 (1-2): 82-91.
- Carreras, C., J. Pera, N. Romaní, E. Rodrigo, N. Padrós and J. Guitart
- 2014 La conquista romana en el nordeste de la Hispania Citerior (s. II a.C.). Estudio del asentamiento del Puig Castellar (Biosca, Lleida). In J.M. Álvarez, T. Nogales and I. Rodà (eds.), *XVIII CIAC, Centro y periferia en el mundo clásico*, 1761-63. Mérida: Museo Nacional de Arte Romano.
- Casas, J.
- 1980 L'estació romana del Camp del Bosquet, Camallera (Alt Empordà). *Revista de Girona*, 91: 77-82.
- 1984 Breve aproximación a la cerámica de barniz negro del poblado ibérico de Castell (Palamós-Baix Empordà). In T. Blagg, R. Jonnes and S. Keay (eds), *Papers in Iberian archaeology*, 217-36. Oxford: British Archaeological Reports.

- 1989 *L'Olivet d'en Pujol i Els Tolegassos. Dos establiments agrícoles d'època romana a Viladamat (Campanyes 1982 a 1988)*. Girona: Centre d'Investigacions Arqueològiques de Girona.
- 2007 La Via Heraclea i la xarxa de comunicacions en el territori de la Girona prerromana. In Ll. Palahí, J.M. Nolla and D. Vivó (ed.), *De Kerunta a Gerunda: els orígens de la ciutat*, 40-49. Girona: Ajuntament de Girona.
- 2010 Les sitges ibèriques de Saus II o Camp d'en Dalmau. Campanya de 2008. In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 10: 105-108.
- 2012a El conjunt de sitges ibèriques de Saus (Camp d'en Manric). Campanya de 2010. In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 11: 143-51.
- 2012b Olivet d'en Pujol (Viladamat, Alt Empordà). In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 11: 153-58
- 2014 Mas Gusó (Bellcaire d'Empordà). Actuacions 2012-2013. In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 12: 147-53.
- Casas, J., J. Llinàs, C. Montalbán and J. Vivo
- 2011 Els nivells d'època ibèrica de la Casa de les Bombes (Peralada). *Butlletí Arqueològic. Reial Societat Arqueològica Tarraconense*, 33: 5-23.
- Casas, J., J. Merino and V. Soler
- 1991 El poblat ibèric de Planells i les sitges dels Bordegassos (Sant Mori-Vilopriu). *Cypsela*, 9: 121-39.
- Casas, J., J. Nolla and V. Soler
- 2010 La Muntanyeta (Viladamat). Un establiment tardorepublicà en el territori d'Empúries. *Revista d'Arqueologia de Ponent*, 20: 145-76.
- 2013 L'Olivet d'en Pujol (Viladamat, Alt Empordà): anàlisi global d'un jaciment extraordinari. *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, 54: 263-96.
- Casas, J. and V. Soler
- 2003 *La Villa de Tolegassos. Una explotación agrícola de época romana en el territorio de Ampurias*. Oxford: BAR International Series.
- 2008a La Muntanyeta (Viladamat, Alt Empordà). In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 9: 211-15.
- 2008b Les sitges ibèriques de Saus II o Camp d'en Dalmau. In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 9: 91-98.
- Casas, J., V. Soler and J. Turon

- 1996 Les sitges de Tolegassos. Aspectes de la fase republicana del jaciment. *Cypsela*, 11: 67-97
- Castanyer, P. And A. Roure
- 1985 Porqueres: noves aportacions a la seva periodització partint de l'estudi ceràmic. *Quaderns del Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles*, 2: 175-87.
- Castanyer, P. and J. Tremoleda
- 1984 Memòria d'excavació de la vil·la romana de "La Quintana" (Cervià de Ter). Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- Castanyer, P., M. Santos, J. Tremoleda, I. Puigdevall, A.M. Puig, E. Hernández, A. Cle and A. Ferrer
- 2016 Intervencions arqueològiques a Empúries (l'Escala, Alt Empordà) als anys 2014 i 2015. In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 13: 169-98.
- Castilla, M., J. Enrich and J. Serra
- 1991 El Vilar del Met (Vilanova del Camí-Anoia): Estudi de dues sitges. *Estrat*, 4: 21-36.
- Cela, X. and M. Jiménez
- 1997 Memòria de la intervenció arqueològica d'urgència al jaciment de Can Noé (Municipi de Mataró, El Maresme). Abril de 1997. Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- Cela, X., D. Zamora and V. Revilla
- 2002 El jaciment de l'Hostal (Cabrera de Mar, Maresme). *Laietania*, 13: 49-67.
- Cepas, A., J. Guitart and G. Fatás (ed.)
- 1997 *Tabula Imperii Romani: hoja K/J-31: Pyrénées Orientales-Baleares, Tarraco-Baliares: sobre la base cartogràfica del mapa a escala 1:1.000.000.000 del IGN*. Madrid: Instituto Geográfico Nacional.
- Chaves, F.
- 1996 *Los tesoros en el Sur de Hispania. Conjuntos de denarios y objetos de plata durante los siglos II y I a.C.* Sevilla: Fundación El Monte.
- Childe, V.G.
- 1939 *Man Makes Himself*. New York: Oxford University Press.
- Claustres, G.
- 1951 Stratigraphie de Ruscino. *Études Roussillonnaises*, 1(2): 135-95.

- 1966 Roussillon protohistòriques (du IXe siècle avant notre ère au Ve siècle de notre ère). *Cahiers d'Études et de Recherches Catalanes d'Archives*, 32-33: 86-104.
- Clavel-Lévêque, M.
- 1988 Résistance, révoltes et cadastres: problèmes du contrôle de la terre en Gaule transalpine. In T. Yuge and M. Doi (eds), *Forms of control and subordination in Antiquity*, 177-208. Tokyo: University of Tokyo Press.
- Codina, D.
- 2010 Intervenció arqueològica al camp del Pla de Sant Esteve (Vilademuls, Pla de l'Estany). In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques Gironines*, 10: 129-32.
- 2011 Intervención arqueológica en el Camp del Pla de Sant Esteve (Vilademuls, Pla de l'Estany). Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- Codina, F. and S. Font
- 2008 Excavacions arqueològiques al Carrer de la Pau de Verges. *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, IX: 303-306.
- Colomeda, N., M. Fuertes and J. Merino
- 2010 Darreres campanyes d'excavació al poblament ibèric del Puig del Castell (Cassà de la Selva, Gironès). Anys 2008 i 2009. In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 10: 195-98.
- Colominas, J.
- 1941 Poblado ibérico de Guissona. *Ampurias*, 3: 35-38.
- 1945 Poblado ibérico del Turó de la Rovira. *Ampurias*, 7-8: 203-14.
- Colominas, L.
- 2005 La gestió ramadera durant la segona meitat del primer mil·lenni al Llevant Occidental Peninsular: Model general o especialització entre assentaments?. *Quaderns de Prehistòria i Arqueologia de Castelló*, 24 (2004-2005): 213-26.
- 2008 L'estudi de la gestió ramadera en les societats ibèriques: possibilitats i limitacions de l'Arqueozoologia. In M. Miñarro and S. Valenzuela (coord.), *Actes del I Congrés de Joves Investigadors en Arqueologia dels Països Catalans: la protohistòria als Països Catalans (Vilanova del Camí, 18 i 19 de novembre de 2005)*, 97-101. Vilanova del Camí: Ajuntament de Vilanova del Camí.
- Colominas, L., E. Pons and M. Saña

- 2011 Implicacions socioeconòmiques de l'activitat ramadera al nord-est de Catalunya en època ibèrica. In S. Valenzuela, N. Padrós, M.C. Belarte and J. Sanmartí (ed.), *Economia agropecuària i canvi social a partir de les restes bioarqueològiques. El primer mil·leni aC a la Mediterrània occidental. Actes de la V Reunió Internacional d'Arqueologia de Calafell (Calafell, 16 al 18 d'abril de 2009)*, 61-70. Barcelona: Universitat de Barcelona and Institut Català d'Arqueologia Clàssica.
- Coll, J.
- 2004 La Soleia del Cosidor (Castellar del Vallès, Vallès Occidental). In M. Genera (coord.), *Actes de les Jornades d'Arqueologia i Paleontologia 2001, Comarques de Barcelona, 1996-2001: La Garriga, 29 i 30 de novembre, 1 de desembre de 2001*, 297-302. La Garriga: Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- Coll, R., J. Montlló and F. Cazorla
- 1993 Jardí Park, Premià de Dalt. In *Anuari d'intervencions arqueològiques a Catalunya. Època romana, antiguitat tardana: campanyes 1982-1989*, 162. Barcelona: Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- Collis, J.R.
- 2000 Storage pits in southern and eastern Britain. In R. Buxó and E. Pons (dirs), *Els productes alimentaris d'origen vegetal a l'edat del Ferro de l'Europa Occidental: de la producció al consum*, 351-58. Girona: Museu d'Arqueologia de Catalunya.
- Conquest, R.
- 1986 *The Harvest of Sorrow. Soviet collectivization and the terror-famine*. Oxford: Oxford University Press.
- Cordell, L.S.
- 1984 *Prehistory of the Southwest*. New York: Academic Press.
- Crespo, C., O. Mercadal, J. Morera
- 2009 Memòria de les intervencions arqueològiques realitzades al Castellot de Bolvir (2006-2009). Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- Cuesta, F.
- 1985 Noticia sobre el hallazgo de un silo ibérico en las inmediaciones de la Universidad Autónoma de Barcelona. *Estudios de la Antigüedad*, 2: 271-75.

- Cuesta, F., S. Colomer, S. Albizuri and O. Barrial
 1985 Avance de los resultados obtenidos en los silos ibéricos de la calle Elisenda (Sant Cugat del Vallès). *Estudios de la Antigüedad*, 2: 231-62.
- Cuesta, F. and F. Ramada
 1987 L'assentament ibèric de La Bigorra (Sant Quirze del Vallès). Avanç de resultats. *Arraona: revista d'història*, 1: 9-14.
- Cunliffe, B.
 1983 *Danebury: Anatomy of an Iron Age Hillfort*. London: Batsford Ltd.
 1992 Pits, preconceptions and propitiation in the British Iron Age. *Oxford Journal of Archaeology*, 11(1): 69-83.
- Cunningham, P.
 2011 Caching your savings: The use of small-scale storage in European prehistory. *Journal of Anthropological Archaeology*, 30: 135-44.
- Cura, M.
 2000 Les ceràmiques gregues i de vernís negre del jaciment de Sant Miquel de Sorba (Montmajor, Barcelona). *Quaderns de Prehistòria i Arqueologia de Castelló*, 21: 137-52.
- Cura, M. and J. Principal
 1995 Nous models socio-econòmics per a la interpretació del món pre-romà a la Catalunya interior. In J. Bertranpetit and E. Vives (eds), *Muntanyes i població. El passat dels Pirineus des d'una perspectiva multidisciplinària*, 127-36. Andorra la Vella: Centre de Trobada de les Cultures Pirinenques; Govern d'Andorra.
- Cura, M. and E. Sánchez
 1990 Memòria de l'excavació al jaciment ibero-romà de Can Ramon. Santpedor (Bages), 1987. Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
 1998 Un poble preromà mal conegut. Els bargusii o bergistani de l'interior de Catalunya. Estat de la qüestió històrica i arqueològica. In M. Mayer, J.M. Nolla and J. Pardo (ed.), *De les estructures indígenes a l'organització provincial romana de la Hispània Citerior: homenatge a Josep Estrada i Garriga*, 161-73. Barcelona: Societat Catalana d'Estudis Clàssics.
- Curià, E. and M. Picazo

- 2000 Cambios del poblamiento rural en el Empordà durante la etapa de transición a la romanización. In R. Buxó and E. Pons (dirs), *Els productes alimentaris d'origen vegetal a l'edat del Ferro de l'Europa Occidental: de la producció al consum*, 87-94. Girona: Museu d'Arqueologia de Catalunya.
- Currid, J.D. and A. Navon
- 1989 Iron Age Pits and the Lahav (Tell Halif) Grain Storage Project. *Bulletin of the American Schools of Oriental Research*, 273: 67-78.
- Dantí, J.
- 2008 Els cereals. Retrocés del guaret i conreus intensius. In E. Giralt (dir.), J.M. Salrach and E. Serra (coords), *Història Agrària dels Països Catalans. Edat Moderna*, 91-124. Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona.
- Davis, D.K.
- 2007 *Resurrecting the Granary of Rome: Environmental History and French Colonial Expansion*. Athens, OH: Ohio University Press.
- De la Vega, J.
- 1993 Els primers batecs històrics de Sant Martí de Provençals. Aproximació als orígens. Barcelona: Sant Martí de Provençals.
- DeBoer, W.
- 1988 Subterranean storage and the organization of surplus: the view from Eastern North America. *Southeastern Archaeology*, 7 (1): 1-20.
- Dehesa, R.
- 2009 Excavació arqueològica a Torre Vedruna – Sector Transports. Girona-Vilablareix (Gironès). Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- 2010 L'excavació del camp de sitges de Torre Vedruna-Sector Transports. Girona-Vilablareix (Gironès). In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 10: 109-12.
- Dehesa, R. and J. Esteba
- 2000 Intervenció arqueològica al Pont Xetmar, Sau 2 (Cornellà de Terri-Pla de l'Estany). In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 5: 108.
- Devos, M.F. and G. Firmin
- 1984 Une experience d'agriculture sur brûlis dans la vallée de l'Aisne. *Les fouilles protohistoriques dans la vallée de l'Aisne, Rapport d'activité*, 12: 253-93.
- Díaz, M.

- 2007 Memòria de la intervenció arqueològica al PP-19 “Pins-Manous” El Catllar (Tarragonès). 17-21 de setembre de 2007. Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- 2008 Noves evidències de l’urbanisme romà i ibèric a l’àrea portuària de la ciutat: les intervencions al solar número 18 del carrer Jaume I de Tarragona. *Tribuna d’Arqueologia*, 2007-2008: 169-94.
- Díaz, M., J. Macias and M. Teixell
- 2005 Intervencions al carrer Sevilla núms. 12-14. Noves dades per a l’evolució urbana del “casc antic” de Tàrraco. *Butlletí Arqueològic de la Reial Societat Arqueològica de Tarragona*, 27: 47-90.
- Díaz, M. and P. Otiña
- 2003 Nuevas evidencias tardo-republicanas en Tarraco, el silo de la calle de la Unión, núm. 14. *Revista d’Arqueologia de Ponent*, 13: 289-313.
- Díaz, M. and J. Roig
- 2016 El jaciment de la Devesa (el Vendrell): un exemple d’exploració agrícola al Baix Penedès (ager Tarraconensis). *Revista d’Arqueologia de Ponent*, 26: 205-29.
- Dietler, M.
- 2009 Colonial encounters in Iberia and the western Mediterranean: an exploratory framework. In M. Dietler and C. López-Ruiz (eds), *Colonial encounters in ancient Iberia. Phoenician, Greek, and indigenous relations*, 3-48. Chicago: The University of Chicago Press.
- 2010 *Archaeologies of Colonialism. Consumption, Entanglement, and Violence in Ancient Mediterranean France*. Berkeley, Los Angeles and London: University of California Press.
- Domínguez, A.J.
- 1987 La función económica de la ciudad griega de Emporion. In J. Padró (ed.), *Protohistòria catalana: 6è Col·loqui Internacional d’Arqueologia de Puigcerdà, 7-9 de desembre de 1984*, 193-99. Puigcerdà: Cymys per a l’Institut d’Estudis Ceretans.
- Dondin-Payre, M.
- 1991 *L’exercitus Africae* inspiratrice de l’armée française d’Afrique : *Ense et aratro*. *Antiquités africaines*, 27 : 141-49.
- Doyère, L.M.F.

- 1862 *Conservation des grains par l'ensilage. Recherches et applications expérimentales faites depuis 1850 pour démontrer la conservation des grains par l'ensilage souterrain hermétique.* Paris : Guillaumin et Cie.
- Duby, G.
- 1962 *L'économie rurale et la vie des campagnes dans l'occident médiéval (France, Angleterre, Empire, IXe-XVe siècles). Essai de synthèse et perspectives de recherches.* Paris : Aubier.
- Dunham, S.
- 2000 Cache Pits, Ethnohistory, Archaeology, and the Continuity of Tradition. In M. Nassaney and E. Johnson (eds.), *Interpretations of Native North American Life. Material Contributions to Ethnohistory*, 225-60. Gainesville: University Press of Florida.
- Duran, M.
- 1986 Producció i renda agrària a la Catalunya del segle XVI. In N. Sales (ed.), *Terra, treball i propietat. Classes agràries i règim senyorial als Països Catalans*, 186-213. Barcelona : Crítica.
- Duran, M. and I. Mestres
- 2010 Memòria de les intervencions arqueològiques practicades al Camp de les Lloses, Tona (Osona). Anys: 2009-2010. Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- 2011 Memòria científica de les intervencions arqueològiques realitzades al jaciment del Camp de les Lloses. Tona. Osona. Anys: 2010-2011. Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- 2013 Memòria científica de les intervencions arqueològiques realitzades al jaciment del Camp de les Lloses. Tona. Osona. 2012-2013. Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- Escala, O., A. Moya, E. Tartera and A. Vidal
- 2011 El jaciment de la Rosella (Tàrraga, Urgell): un camp de sitges associat a un hàbitat de l'ibèric tardà (segles II i I a. de la n.e.). *Urtx: revista cultural de l'Urgell*, 25: 212-41.
- Esteba, J. and R. Dehesa
- 2000 Excavació d'un conjunt de sitges al far de Sant Sebastià (Palafrugell-Baix Empordà). In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 5: 106-107.

- Esteba, J., M.J. Fernández, E. Pons, J. Caravaca, M.J. Conde, M.T. Genís, M. Grau and A. Martín
- 1998 Les fàcies ceràmiques d'importació de l'Empordà durant el segle III i la primera meitat del segle II aC. a través dels jaciments de Pontós i Ullastret. In J. Ramón, J. Sanmartí, D. Asensio and J. Principal (eds), *Les fàcies ceràmiques d'importació a la costa ibèrica, les Balears i les Pitiüses durant el segle III a.C. i la primera meitat del segle II a.C.*, 129-56. Barcelona: Departament de Prehistòria, Història Antiga i Arqueologia de la Universitat de Barcelona.
- Esteban, J.J. and D. Prida
- 2007 Memòria. Plaça de la Constitució i Carrers Mediterrani, Agramunt, Mossèn Francesc Albertí, i Hospital. Sant Boi de Llobregat (Baix Llobregat) (2006-2007). Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- Esteva, Ll.
- 1987 Eduardo González Hurtebise dit Delaborde. Notes biogràfiques. *Estudis del Baix Empordà*, 6: 137-60.
- Estrada, J. and L. Villaronga
- 1967 La "Lauro" monetal y el hallazgo de Cànoves (Barcelona). *Empúries: revista de món clàssic i antiguitat tardana*, 29: 135-94.
- Fabra, E. and E. Vilalta
- 2016 Els materials de la sitja 4 del jaciment ibèric del Vilar (Valls, Alt Camp) dipositats al Museu de Valls. *Revista d'Arqueologia de Ponent*, 26: 147-77.
- Fantar, M.
- 2007 Silos et entrepôts en Afrique préromaine. Des témoignages historiographiques et archéologiques. *Antiquités africaines*, 43: 231-38.
- Farriss, N.
- 1985 *Maya Society under Colonial Rule. The Collective Enterprise of Survival*. Princeton: Princeton University Press.
- Fenton, A.
- 1983 Grain storage in pits: experiment and fact. In A. O'Connor and D.V. Clarke (eds), *From the Stone Age to the 'Forty-five': Studies presented to R.B.K. Stevenson, former Keeper, National Museum of Antiquities of Scotland*, 567-88. Edinburgh: John Donald.
- Ferrer, C., J. García, J. Morer and A. Rigo

- 2003 Fondo del Roig (Cunit). Un nucli camperol ibèric de la Cossetània. In J. Guitart, J.M. Palet and M. Prevosti (coord.), *Territoris antics a la Mediterrània i a la Cossetània oriental. El Vendrell, novembre de 2001*, 339-48. Barcelona: Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- Florensa, F.
- 2015 Casserres: la transició de l'antiguitat tardana i el món altmedieval al Berguedà. In M.A. Blasco (ed.), *III Jornades d'Arqueologia de la Catalunya Central: actes. Roda de Ter, Museu Arqueològic de l'Esquerda, 17 i 18 d'octubre de 2014*, 43-52. Barcelona: Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- Font, G., J. Mateu, S. Pujades, J.M. Rueda, J. Tura
- 1994 Can Pons (Arbúcies). Una nova aportació al coneixement del poblament antic del Montseny. *Quaderns de la Selva*, 7: 131-41.
- Forbes, H.
- 2002 Prudent Producers and Concerned Consumers: Ethnographic and Historical Observations on Staple Storage and Urban Consumer Behaviour. In P.T. Miracle and N. Milner (eds), *Consuming passions and patterns of consumption*, 97-111. Cambridge: University of Cambridge, McDonald Institute for Archaeological Research.
- Fortó, A. and X. Maese
- 2010 La Torre Roja: un jaciment ibèric i medieval (Caldes de Montbui, Vallès Oriental; Sentmenat, Vallès Occidental)'. *Tribuna d'Arqueologia*, 2009-2010: 113-52.
- Fortó, A., P. Martínez and V. Muñoz
- 2006 Ca l'Estrada (Canovelles, Vallès Oriental): un exemple d'ocupació de la plana vallesana des de la prehistòria a l'alta edat mitjana. *Tribuna d'Arqueologia*, 2004-2005: 45-70.
- Foxhall, L.
- 1986 Greece, Ancient and Modern: Subsistence and Survival, *History Today*, 36 (7): 35-43.
- 1993 Farming and Fighting in Ancient Greece. In J. Rich and G. Shipley (eds), *War and Society in the Greek World*, 134-45. London and New York; Routledge.
- Francès, J.
- 1995 Noves excavacions al sector est del jaciment del polisportiu de la UAB (Cerdanyola, Vallès Occidental). *Revista d'Arqueologia de Ponent*, 5: 147-178.

- 2007 *Els Mallols. Un jaciment de la plana del Vallès, entre el neolític i l'antiguitat tardana*. Barcelona: Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- Francès, J. and X. Carlús
- 1995 Noves dades sobre l'assentament ibèric de Can Xercavins (Cerdanyola del Vallès, Vallès Occidental). *Limes*, 4-5: 45-62.
- Francès, J. and M. Guàrdia
- 2009 Memòria de la campanya d'excavacions arqueològiques al poblat ibèric de Ca n'Oliver (Cerdanyola del Vallès, Vallès Occidental). Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- 2011 El poblat ibèric del Turó de Ca n'Oliver (segles VI-I aC). Balanç de 25 anys de recerca i difusió. *Tribuna d'Arqueologia*, 2010-2011: 267-91.
- Francès, J. and E. Pons
- 1998 L'hàbitat del bronze final i de la primera edat del ferro a la Catalunya litoral i prelitoral. *Cypsela*, 12: 31-46.
- Francès, J., O. Sala, M. Guàrdia, J. Hernández and D. Asensio
- 2003 Aproximació a l'evolució urbanística del poblat laietà del Turó de Ca n'Oliver (segles VI-I aC). In O. Mercadal (coord.), *Món Ibèric als Països Catalans, XIII col·loqui internacional d'arqueologia de Puigcerdà, 14-15 novembre 2003*, 497-512. Puigcerdà: Institut d'Estudis Ceretans.
- Franquesa, D., J. Oltra, A. Piña, E. Pons, M. Saña and E. Verdúm
- 2000 La ramaderia en les societats ibèriques del N-E de la Península Ibèrica: diversificació i especialització. In C. Mata and G. Pérez (ed.), *Ibers: agricultors, artesans i comerciants: III Reunió sobre Economia en el Món Ibèric*, 153-61. València: Universitat de València.
- Frigola, J. and A. Ferrer
- 2014 Intervenció arqueològica al sector sud de la Devesa (Besalú, La Garrotxa). In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 12: 293-98.
- Frigola, J., J. Llinàs and J. Merino
- 2006 El camp de sitges baixrepublicanes de Can Fàbrega (Argelaguer, Garrotxa). In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 8: 279-80.
- Frigola, J., J. Llinàs and C. Montalbán
- 2009 *Turó Rodó: un assentament ibèric tardà a Lloret de Mar*. Lloret de Mar: Ajuntament de Lloret de Mar.
- Fuertes, M. and A. Roncero

- 2010 Intervenció arqueològica a Mas Boscosa (Sarrià de Ter, Gironès). In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 10: 119-22.
- Gaillard, A.
- 2002 Sigean. Pech Maho. *Bilan scientifique de la région Languedoc-Roussillon*, 2001: 66-67.
- 2009 Trèbes. Le Mourral. *Bilan scientifique de la région Languedoc-Roussillon*, 2006: 52.
- Gallet de Santerre, H.
- 1959 Informations. *Gallia*, 17(2): 449-50.
- 1964 Informations. *Gallia*, 22(2): 473-74.
- 1980 *Ensérune. Les silos de la terrasse est*. Éditions du CNRS: Paris.
- Garcés, I.
- 1990 Assimilació, resistència i canvi a la romanització en el món ilerget. Unpublished PhD dissertation. Estudi General de Lleida.
- Garcia, D.
- 1987 Observations sur la production et le commerce des céréales en Languedoc méditerranéen durant l'Age du Fer: les formes de stockage des grains. *Revue archéologique de Narbonnaise*, 20: 43-98.
- 1993 *Entre Ibères et Ligures. Lodérois et moyenne vallée de l'Hérault protohistoriques*. Éditions du CNRS: Paris.
- 1997 Les structures de conservation des céréales en Méditerranée nord-occidental au premier millénaire avant J.-C. : innovations techniques et rôle économique. In D. Garcia and D. Meeks (eds), *Techniques et économie antiques et médiévales. Le temps de l'innovation*, 88-95. Paris: Éditions Errance.
- 2000 Sistemas agrarios, cultivo de los cereales y urbanización en Galia meridional (s. VIII-IV a.C.). In R. Buxó and E. Pons (dir.), *Els productes alimentaris d'origen vegetal a l'edat del Ferro de l'Europa Occidental: de la producció al consum*, 189-96. Girona: Museu d'Arqueologia de Catalunya.
- Garcia, J.
- 1991 Una sitja ibèrica a la Vinya del Ticó (Olèrdola). *Miscel·lània Penedesenca*, 15: 199-212.
- 2006 *Solicrup. Memoria de la campaña de excavaciones 2004*. Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- Garcia, J., J. Feliu and R. Playà

- 1998 Memòria de l'excavació d'urgència al jaciment de Les Pruelles (Sitges, El Garraf). Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- Garcia, J.M., J. Miret and M. Miret
- 1988 Els precedents arqueològics de Sitges: les restes de l'entorn de l'Ajuntament. *Miscel·lània Penedesenca*, 11: 69-87.
- Garcia, J., M. Miret and V. Revilla
- 2003 Patró d'assentament i hàbitat ibèric al Puig de Sitges (Sitges, comarca del Garraf, província de Barcelona): un estat de la qüestió. In *Món ibèric als Països Catalans: homenatge a Josep Barberà i Farràs: XIII Col·loqui Internacional d'Arqueologia de Puigcerdà: 14-15 de novembre de 2003*, 531-43. Puigcerdà: Institut d'Estudis Ceretans.
- Garcia, J., J. Morer and A. Rigo
- 1999 El Fondo del Roig (Cunit). Un nucli camperol ibèric de la Cossetània. *Miscel·lània Penedesenca*, 24(1): 177-96.
- Garcia, G., A. Moro and F. Tuset
- 2009 *La seu episcopal d'Ègara. Arqueologia d'un conjunt cristià del segle IV al IX*. Tarragona: Institut Català d'Arqueologia Clàssica.
- Garcia, J., J. Pujol and R. Esteban
- 1980 Les sitges del poblat ibèric de Burriac (II) (Cabrera de Mar). *Laietània*, 1: 15-63.
- Garcia, J. and D. Zamora
- 1993 La Vall de Cabrera de Mar. Un model d'ocupació del territori a la Laietània ibèrica. *Laietania*, 8: 147-79.
- Garlan, Y.
- 1974 *Recherches de poliorcétique grecque*. Athens: École Française d'Athènes.
- Garriga, M., J. De la Pinta and J. Rovira
- 1993 El camp de sitges de Can Barri (Bigues, Vallès Oriental). Materials arqueològics en el museu arqueològic municipal de Sant Feliu de Codines. *Gala: revista d'arqueologia, antropologia i patrimoni*, 2: 209-17.
- Garrow, D., E. Beadsmoore and M. Knight
- 2005 Pit Clusters and the Temporality of Occupation: an Earlier Neolithic Site at Kilverstone, Thetford, Norfolk. *Proceedings of the Prehistoric Society*, 71: 139-57.

Gast, M.

1968 *Alimentation des populations de l'Ahaggar: étude ethnographique*. Paris: Arts et métiers graphiques.

Gebellí, P.

2007 *El Roquís (Reus, Baix Camp): Una bòbila romana a l'ager de Tàrraco*. Reus: Associació d'Estudis Reusencs.

Ghisleni, L.

2018 Contingent Persistence. Continuity, Change, and Identity in the Romanization Debate. *Current Anthropology*, 59(2): 138-66.

Giró, P.

1958 *Estudio sobre la probable aplicación de un vaso inédito íbero-romano*. Vilafranca del Penedès: Museu de Vilafranca.

1959 Sobre un vaso inédito íbero-romano. In *V Congreso Nacional de Arqueología*, 196-205. Zaragoza: Secretaría General de los Congresos Arqueológicos Nacionales and Universidad de Zaragoza.

1960 El poblado prerromano de Mas Castellà (Monjos, Vilafranca del Panadés). *Ampurias*, 22-23: 159-82.

Given, M.

2004 *The Archaeology of the Colonized*. New York and London: Routledge.

González Hurtebise, E.

1905 *San Feliu de Guixols durante la Edad Antigua*. Girona.

González, P., A. Martín and R. Mora

1999 *Can Roqueta. Un establiment pagès prehistòric i medieval (Sabadell, Vallès Occidental)*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

Gonzalo, C., López, A., Pons, E., Vargas, A.

2000 Producción y almacenamiento de cereal en la zona emporitana: Mas Castellar de Pontós (Girona, España). In R. Buxó and E. Pons (dir.), *Els productes alimentaris d'origen vegetal a l'edat del Ferro de l'Europa Occidental: de la producció al consum*, 311-23. Girona: Museu d'Arqueologia de Catalunya.

Gorgues, A.

2010 *Économie et société dans le nord-est du domaine ibérique (IIIe-Ier s.av.J.-C.)*. Madrid: Anejos de AEspA.

Gracia, F.

- 1995 Producción y comercio de cereal en el N.E. de la península ibérica entre los siglos VI-II A.C. *Pyrenae*, 26: 91-113.
- 2009 Producción y almacenamiento de excedentes agrícolas en el nordeste peninsular entre los siglos VII y II a.C.. Análisis crítico. In R. García and D. Rodríguez (eds.), *Sistemas de almacenamiento entre los pueblos prerromanos peninsulares*, 9-72. Cuenca: Ediciones de la Universidad de Castilla-La Mancha.
- Granados, J.
- 1977a El poblado layetano del Turó de la Rovira. En torno al iberismo en el Llano de Barcelona. *Cuadernos de Arqueología e Historia de la Ciudad*, 17: 33-45.
- 1977b Cerámicas de barniz negro procedentes del poblado layetano del Turó de la Rovira (Barcelona). *Cuadernos de Arqueología e Historia de la Ciudad*, 17: 99-116.
- 1982 Las cerámicas de importación halladas en los silos del Port (Barcelona). *Helike*, 1: 163-81.
- Granados, J., L. Mazaira, M. Miró, C. Rovira and D. Salgot
- 1986 Montjuïc dins el context del món ibèric laietà antic. In J. Padró (ed.), *Protohistòria catalana: 6è Col·loqui Internacional d'Arqueologia de Puigcerdà, 7-9 de desembre de 1984*, 211-18. Puigcerdà: Cymys per a l'Institut d'Estudis Ceretans.
- Granados, J. and J. Sanmartí
- 1988 Les sitges ibèriques de Bellaterra (Cerdanyola, Vallès Oriental). *Fonaments*, 7: 115-62.
- Greene, K.
- 1986 *The archaeology of the Roman Economy*. Berkeley: University of California Press.
- Gsell, S.
- 1920 *Histoire ancienne de l'Afrique du Nord*, IV. Paris: Hachette.
- Guasch, D., X. Menéndez and J.M. Solias
- 1989 La Riba (Sant Just Desvern). In *I Jornades Arqueològiques del Baix Llobregat: Castelldefels, 28, 29, 30 abril 1989*, 264-85. Castelldefels: Ajuntament de Castelldefels.
- Guayo, P. del

- 2003 Experimentación con silos. *Boletín de Arqueología Experimental*, 2002-2003: 14-20.
- Guitart, J.
- 1994 Un programa de fundacions urbanes a la *Hispania Citerior* del principi del segle I a.C. In X. Dupré (coord.), *La ciudad en el mundo romano: actas XIV Congreso Internacional de Arqueología Clásica*, 205-13. Barcelona: Consejo Superior de Investigaciones Científicas.
- Guitart, J., J. Palet and M. Prevosti
- 2003 La Cossetània Oriental de l'època ibèrica a l'Antiguitat tardana: ocupació i estructuració del territori. In J. Guitart, J.M. Palet and M. Prevosti (coord.), *Territoris antics a la Mediterrània i a la Cossetània oriental. El Vendrell, novembre de 2001*, 129-57. Barcelona: Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- Guitart, J., J. Pera and C. Carreras
- 1999 La presència de vi itàlic a les fundacions urbanes del principi del segle I aC a l'interior de Catalunya. In *El vi a l'antiguitat: economia, producció i comerç al Mediterrani occidental: II Col·loqui Internacional d'Arqueologia Romana: actes: Badalona 6/9 de maig 1998*, 39-65. Badalona: Museu de Badalona.
- Gurt, J., M. Miret and J. Xandri
- 1998 Algunes dades sobre la romanització al Solsonès (Lleida). In M. Mayer, J.M. Nolla and J. Pardo (eds), *De les estructures indígenes a l'organització provincial romana de la Hispània Citerior: homenatge a Josep Estrada i Garriga*, 257-63. Barcelona: Societat Catalana d'Estudis Clàssics.
- Halperin, R.
- 1994 *Cultural Economies. Past and Present*. Austin: University of Texas Press.
- Halstead, P. and J. O'Shea (eds)
- 1989 *Bad Year Economics. Cultural Responses to Risk and Uncertainty*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Heinen, H.
- 1972 *Untersuchungen zur hellenistischen Geschichte des 3. Jahr. V. Chr.* Wiesbaden: Franz Steiner Verlag.
- Hendon, J.
- 2000 Having and Holding: Storage, Memory, Knowledge, and Social Relations. *American Anthropologist*, 102 (1): 42-53.

Herbich, I. and M. Dietler

- 2009 Domestic Space, Social Life and Settlement Biography: Theoretical Reflections from the Ethnography of a Rural African Landscape. In M.C. Belarte (ed.), *L'espai domèstic i l'organització de la societat a la protohistòria de la Mediterrània occidental (1er mil·leni aC): actes de la IV Reunió Internacional d'Arqueologia de Calafell: Calafell-Tarragona, 6 al 9 de març de 2007*, 11-23. Barcelona: Universitat de Barcelona; Tarragona: Institut Català d'Arqueologia Clàssica.

Hernández, M.

- 1983 *Yacimiento ibérico Can Badell: Bigues-Riells del Fay: Vallés Oriental*. Barcelona: Comisión Gestora del Museo Arqueológico Bigues-Riells del Fay.
- 1984 *Los silos nº 4 y 5 de Can Badell (Bigues-Riells del Fay, Vallés Oriental)*. Barcelona: Comisión Gestora del Museo Arqueológico Bigues-Riells del Fay.

Hobsbawm, E.J.

- 1973 Peasants and politics. *The Journal of Peasant Studies*, 1: 3-22.

Holman, M. and F. Krist

- 2001 Late Woodland storage and mobility in Western Lower Michigan. *The Wisconsin Archeologist*, 82(1-2): 7-32.

Hopkins, K.

- 1980 Taxes and Trade in the Roman Empire (200 B.C. – A.D. 400). *The Journal of Roman Studies*, 70: 101-25.

Horden, P. and N. Purcell

- 2000 *The Corrupting Sea: A Study of Mediterranean History*. London: Wiley-Blackwell.

Houbaida, M.

- 2008 *Le Maroc Vegetarien (15^{ème}-18^{ème} siècles). Histoire et Biologie*. Casablanca: Éditions Wallada.

Hourcade, D.

- 2014 *Praesidium* ou *urbs*? Réflexions au sujet de la “première phase” de la muraille de Tarraco (Tarragone). In F. Cadiou and M. Navarro (eds.), *La guerre et ses traces. Conflits et sociétés en Hispanie à l'époque de la conquête romaine*, 319-40. Bordeaux: Ausonius Éditions.

Huntingford, E. and D. Molas

- 1977 El jaciment ibero-romà de “La Caseta”. *Ausa*, 85: 156-64.

Ibáñez, G and A. Martínez

- 1991 *Sitges ibero-romanes a la base oriental del poblat ibèric de Puig Castellar (Santa Coloma de Gramenet, Barcelonès). Els anys 1972 al 1979.* Santa Coloma de Gramenet: Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet.

Iborra, M.P.

- 2000 Los recursos ganaderos en época ibérica. In C. Mata and G. Pérez (ed.), *Ibers: agricultors, artesans i comerciants: III Reunió sobre Economia en el Món Ibèric*, 81-91. València: Universitat de València.

Iglésies, J.

- 2002 *Pere Gil S.I. (1551-1622) i la seva Geografia de Catalunya. Seguit de la transcripció del Libre primer de la historia Cathalana en lo qual se tracta de Historia o descripció natural, ço es de coses naturals de Cathaluña.* Barcelona: Societat Catalana de Geografia.

Ingold, T.

- 1983 The Significance of Storage in Hunting Societies. *Man*, 18 (3): 553-71.

Jannoray, J.

- 1955 *Ensérune. Contribution à l'étude des civilisations préromaines de la Gaule méridionale.* Athens : Bibliothèque des Écoles françaises d'Athènes et de Rome.

Járrega, R.

- 2000 El poblament rural i l'origen de les *villae* al nord-est d'Hispania durant l'època romana republicana (segles II-I aC). *Quaderns de Prehistòria i Arqueologia de Castelló*, 21: 271-302.
- 2011 La vil·la romana de Sant Amanç (Rajadell). Els materials ceràmics. *Dovella*, 108: 37-45.

Johnson, A.W. and T. Earle

- 1987 *The evolution of human societies : from foraging group to agrarian state.* Stanford : Stanford University Press.

Joly, D.

- 2009 Memòria de la intervenció arqueològica a la prolongació del carrer de la Pau (Verges-El Baix Empordà). Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.

Jongman, W.

- 1988 *The economy and society of Pompeii.* Amsterdam: J.C. Gieben.

Jourdain, M.

- 1819 Ensilage des grains. *Annales de l'Agriculture Française*, 7 (2nd series): 325-65.

Juan, L.

- 2014 La Vinya d'en Masses (Manresa, Bages). In *II Jornades d'Arqueologia de la Catalunya Central. Vic, Museu Episcopal de Vic, 13, 14 i 15 de desembre de 2012*, 145-50. Barcelona and Vic: Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya and Museu Episcopal de Vic.

Junyent, E. and V. Baldellou

- 1972 Estudio de una casa Ibérica en el poblado de Mas Boscá, Badalona (provincia de Barcelona). *Príncipe de Viana*, 126-127: 5-68.

Kayatekin, S.A.

- 2009 Between political economy and postcolonial theory: first encounters. *Cambridge Journal of Economics*, 33 (6): 1113-18.

Knoepfler, D.

- 1993 Les kryptoi du stratège Épichares à Rhamnonte et le début de la guerre de Chrémonidès, *Bulletin de correspondance hellénique*, 117 (1) : 327-41.

Kotarba, J. (dir.)

- 2007 *Les Pyrénées-Orientales. Carte archéologique de la Gaule*, 66. Paris: Académie des Inscriptions et Belles-Lettres.

Krings, V.

- 2008 Rereading Punic Agriculture, Representation, Analogy and Ideology in the Classical Sources. In P. van Dommelen and G. Gómez Bellard (eds.), *Rural Landscapes of the Punic World: Studies in Mediterranean Archaeology*, 22-42. London: Equinox.

Lacroix, M.F.

- 1870 Afrique ancienne. Procédés agricoles. *Revue Africaine. Bulletin de la Société Historique Algérienne*, 80 : 97-129.

Lafuente, A. and J. López

- 1987 Els Cortals (Cervera): Aproximació a l'estudi de dues sitges ibèriques. *Miscel·lània Cerverina*, 5 : 11-31.

Lapeyre, J.-L.-E. (pseudonym : Félix Jacquot)

- 1849 *Expéditions du général Cavaignac dans le Sahara Algérien, en avril et mai 1847. Relation du voyage, exploration scientifique, souvenirs, impressions, etc.* Paris : Gide et J. Daudry, Libraires-Éditeurs.
- Lefébure, C.
- 1985 Réserves céréalières et société : l'ensilage chez les Marocains. In M. Gast and F. Sigaut (dirs.), *Les techniques de conservation des grains à long terme : leur rôle dans la dynamique des systèmes de cultures et des sociétés*, 211-35. Paris : Éditions du CNRS.
- Leveau, Ph.
- 2016 L'archéologie française en Algérie et la résistance à la romanisation : les enjeux d'un débat. In H. Dridi and A. Mezzolani (dirs.), *Under Western Eyes. Approches occidentales de l'archéologie nord-africaine (XIXe-XXe siècles)*, 127-38. Bologna: Bradypus.
- López, J.J.
- 1946 *Burjasot (Apuntes para su historia)*. Valencia: Rústica Editorial.
- López, D.
- 2004 Primers resultats arqueobotànics (llavors i fruits) al jaciment protohistòric del Turó de la Font de la Canya (Avinyonet del Penedès). *Revista d'Arqueologia de Ponent*, 14: 149-77.
- 2011 Memòria científica de l'excavació arqueològica a l'assentament ibèric (segles II-I aC) de Mas d'en Gual (el Vendrell, Baix Penedès). Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- López, D., D. Asensio, R. Jornet and J. Morer
- 2015 *La Font de la Canya. Guia Arqueològica*. Sant Sadurní d'Anoia: Institut d'Estudis Penedesencs.
- López, A. and X. Fierro
- 1988 L'època ibèrica a Darró. Hipòtesis i evidències proporcionades per les darreres excavacions. *Miscel·lània Penedesenca*, 11: 39-68.
- 2000 Darró i el poblament ibèric al Garraf. In R. Buxó and E. Pons (eds.), *L'hàbitat protohistòric a Catalunya, Rosselló i Lluçanès Occidental. Actualitat de l'arqueologia de l'edat del ferro, Actes del XXII Col·loqui Internacional per a l'Estudi de l'Edat del Ferro*, 43-58. Girona: Museu d'Arqueologia de Catalunya.
- López, A., X. Fierro, M. Riera and L. Suau

- 1999 Resultats de les darreres campanyes d'excavació a l'establiment ibèric i la vil·la romana de Darró (Vilanova i la Geltrú, Garraf). *Miscel·lània Penedesenca*, 24: 219-67.
- López, J. and M. Güell
- 1990 Memòria d'excavació de la parcel·la 157 del polígon industrial Riu Clar (Tarragona, Tarragonès). Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- López, J., M. Güell, G. Foguet and J. Diloli
- 1990 Un nou jaciment ibèric al terme dels Mongons (Tarragonès). *Butlletí Arqueològic*, 12 : 9-31.
- López, J. and M. Prevosti
- 2010 El poblament rural del Camp de Tarragona en època tardorepublicana (segles II-I aC). In *Time of changes. In the beginning of the Romanization*, 109-38. Girona: Publicacions del Laboratori d'Arqueologia i Prehistòria de la Universitat de Girona.
- López, A., J. Rovira and E. Sanmartí
- 1982 Excavaciones en el poblado layetano del Turó del Vent, Llinars del Vallès (Campañas 1980 y 1981). Unpublished archaeological report, Institut de Prehistòria i Arqueologia, Diputació de Barcelona.
- Lorcin, P.M.E.
- 2002 Rome and France in Africa: Recovering Colonial Algeria's Latin Past. *French Historical Studies*, 25 (2): 295-329.
- Louhichi, A. And M. Ben Moussa
- 2008 Sur les traces de Cebar et de Dawamis. Prospection Archéologique à Guemata. In F. Bejaoui (ed.), *Actes du 6ème colloque International sur l'histoire des steppes tunisiennes: Sbeitla, session 2006*, 231-48. Tunis: Institut National du Patrimoine.
- Lozano, Y., X. Torrell and M. Yebras
- 1997 *Alcover: Una història*. Alcover: Centre d'Estudis Alcoverencs.
- Lucas, A.T.
- 1956 An Fhóir: A Straw-Rope Granary. *Gwerin*, 1: 2-20.
- Lugand, M. and I. Bermond
- 2001 *Agde et le Bassin de Thau. Carte Archéologique de la Gaule 34/2*. Académie des Inscriptions et Belles-Lettres: Paris.

Llinàs, J.

- 1993 L'hàbitat del segle II a.C. i les torres de Puig Ardina (Riudarenes). *Quaderns de la Selva*, 6: 31-48.
- 2006 Les sitges ibèriques de la carretera d'Aiguaviva (Riudellots de la Selva, La Selva). In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 8: 233-35.
- 2010 El camp de sitges ibèric de la carretera d'Aiguaviva (Vilobí d'Onyar-Riudellots de la Selva, La Selva). Excavació de l'any 2009. In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 10: 133-36.
- 2012 El sitjar dels Camps de Can Massic (Franciac, Caldes de Malavella, La Selva). *Jornades d'Arqueologia de les comarques de Girona*, 11: 175-79.
- 2014a Desdoblament de l'eix Transversal. Connexió amb autovia A-2. Carretera C-25. PK 216+820 al 235+800. Tram Santa Coloma de Farners-Caldes de Malavella. Camps de Can Massic (Caldes de Malavella). Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- 2014b El magatzem de dolia del Mas Guàrdies (Palamós, Baix Empordà). In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 12: 249-51.

Llinàs, J. and J. Merino

- 1997 Memòria d'excavació: Camp dels Escalers. Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.

Llinàs, J., J. Merino and M. Miró

- 1991 Memòria de l'excavació. Jaciment: Plaça Gran. Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.

Llinàs, J., J. Merino, M. Miró, C. Montalban, L. Palahí and J. Sagrera

- 1998 *La Peralada ibèrica i medieval segons l'arqueologia. Les excavacions de 1989 a 1995*. Figueres: Institut d'Estudis Empordanesos.

Llinàs, J., J. Merino, M. Miró and M.J. Pedrón

- 1994 Les excavacions a l'antic convent de Sant Bartomeu (Peralada, Alt Empordà). 1989-1990. Dels orígens del món ibèric a la revolució feudal. *Tribuna d'Arqueologia*, 1992-1993: 95-106.

Llinàs, J., J. Merino and C. Montalban

- 2000 Seguiment i excavacions arqueològiques a la variant de la carretera C-250 al seu pas per Cassà de la Selva (El Gironès). In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques Gironines*, 5: 100-103.

- 2002 Les sitges del Mas Sitjar (Salt) i el Camp de Sitges de la Torre Vedruna (Girona, Gironès). In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 6: 141-44.
- 2003 El poblat ibèric del Turó Rodó (Lloret de Mar, La Selva). In *Món ibèric als Països Catalans: homenatge a Josep Barberà i Farràs: XIII Col·loqui Internacional d'Arqueologia de Puigcerdà: 14-15 de novembre de 2003*, 401-409. Puigcerdà: Institut d'Estudis Ceretans.
- Llinàs, J., J. Merino, C. Montalbán and E. Teixidor
- 2004 La campanya de 2003 al Turó Rodó (Lloret de Mar, La Selva). Excavació i consolidació d'estructures. *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 7: 157-60.
- Llinàs, J., J. Nolla, J. Vivo and M. Zabala
- 2012 El sitjar del Camp de l'Abadia (Aiguaviva, Gironès). Dades noves sobre la romanització al Pla de Girona. *Revista d'Arqueologia de Ponent*, 22: 153-70.
- Llinàs, J. and A. Roncero
- 2010 Les sitges de la Serra de Sant Andreu i del Mas Vedruna (Cornellà del Terri, Pla de l'Estany). In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 10: 117-18.
- Macias, J. and L. Burés
- 1991 Memòria de la intervenció arqueològica desenvolupada al jaciment ibèric del Barranc del Prat (Juncosa de Montmell, Baix Penedès). Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- Macias, J. and J. Menchon
- 2007 *La vil·la romana dels Hospitals (El Morell, Tarragona). Un assentament de la via De Italia in Hispanias*. Tarragona: Institut Català d'Arqueologia Clàssica.
- Macias, J. and J. Remolà
- 1992 Anàlisi de l'hàbitat d'època ibero-romana a la zona de l'Albornar (Santa Oliva, Baix Penedès). *Miscel·lània Penedesenca*, 17: 139-62.
- Maese, X.
- 2009 Torrebonica (Terrassa, Vallès Occidental): evidències d'un assentament rural romà i tardoantic (s. I-VII dC). In *Actes del Simposi: Les vil·les romanes a la Tarraconense*, 125-32. Barcelona: Museu d'Arqueologia de Catalunya.
- Marichal, R. and I. Rébé (dirs.)

- 2003 *Les origines de Ruscino (Château-Roussillon, Perpignan, Pyrénées-Orientales) du Néolithique au premier âge du Fer*. Lattes: Monographies d'Archéologie Méditerranéenne.
- Martí, C.
- 1978 Les sitges del Poblat Ibèric de Burriac (Cabrera de Mar) (I). *Quaderns de Prehistòria i Arqueologia del Maresme*, 5-6: 125-34.
- Martín, A.
- 1977a Excavaciones de salvamento en el tramo de autopista Gerona-Figueras. In *XIV Congreso Nacional de Arqueología*, 1113-28. Zaragoza: Secretaría General de los Congresos Arqueológicos Nacionales.
- 1977b Aportacions a l'estudi del poblat ibèric de Castell (La Fosca, Palamós). In *XX Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos: Sant Feliu de Guíxols, 23 i 24 d'octubre de 1976*, 239-47. Sant Feliu de Guíxols: Publicacions del Museu Municipal.
- 1977c *Ullastret. Guía de excavaciones y su museo*. Girona: Diputación Provincial de Gerona.
- Martín, A., R. Buxó, J. López and M. Mataró
- 1999 *Excavacions arqueològiques a l'Illa d'en Reixach (1987-1992)*. Girona: Museu d'Arqueologia de Catalunya, Ullastret.
- Martín, A., J. Miret, R.M. Blanch, S. Aliaga, R. Enrich, S. Colomer, S. Albizuri, J. Bosch
- 1988 Campaña d'excavacions arqueològiques 1987-88 al jaciment de la Bòbila Madurell-Can Feu (Sant Quirze del Vallès, Vallès Occidental). *Arraona*, 3: 9-23.
- Martínez, P. and J. Chorén
- 2009 Àrea residencial estratègica La Bastida (Santa Coloma de Gramenet). Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- Mascort, M.
- 1982 Peces de ceràmica a mà procedents de les sitges de "Can Fatjó" (Rubí, Vallès Occidental). *Butlletí del Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí*, 6: 105-109.
- Massy, J.-L. et al.
- 1993 *Informations*. Gallia, 1: 87-200.

Mataró, M.

- 1984 Turó del Vent. Memòria. Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.

Mattingly, D.J.

- 1996 From one colonialism to another: imperialism and the Maghreb. In J. Webster and N. Cooper (eds), *Roman Imperialism: Post-Colonial Perspectives*, 49-69. Leicester: University of Leicester.
- 2011 *Imperialism, power, and identity. Experiencing the Roman Empire*. New Jersey and Oxford: Princeton University Press.

Mauné, S.

- 2000 L'habitat rural dispersé des IIe-Ier s. av. J-C en Languedoc occidental et Roussillon. In R. Buxó and E. Pons (dirs.), *Els productes alimentaris d'origen vegetal a l'edat del Ferro de l'Europa Occidental: de la producció al consum. Actes del XXII Col·loqui Internacional per a l'Estudi de l'Edat del Ferro. Girona 1999*, 55-73. Girona: Museu d'Arqueologia de Catalunya.

Mauny, R.

- 1985 Contribution à l'étude des greniers et silos d'Amboise (soi-disant <<Greniers de César>>). In M. Gast and F. Sigaut (dirs.), *Les techniques de conservation des grains à long terme: leur rôle dans la dynamique des systèmes de cultures et des sociétés*, 377-92 (3, fasc. 1). Paris: Éditions du CNRS.

Maya, J. L.

- 1993 En torno al origen del mundo ibérico catalán: problemas de sustrato. *Laietania*, 8: 7-20.

Mayoral, F.

- 1989 Resultats de l'excavació d'urgència realitzada a la Creu d'Olorde (Sant Feliu de Llobregat). In *I Jornades Arqueològiques del Baix Llobregat: Castelldefels, 28, 29, 30 abril 1989*, 171-76. Castelldefels: Ajuntament de Castelldefels.

Mazière, F., C. Jandot, S. Raux, M.-P. Ruas, V. Forest, A. Ratsimba, P. Verdin, J. Ros and A. Borvon

- 2015 Une aire d'ensilage du deuxième âge du Fer en Roussillon: les Vignes de l'Espérance (Banyuls-dels-Aspres, Pyrénées-Orientales). *Documents d'Archéologie Méridionale*, 2013 (36): 19-57.

Menéndez, X. and J. Solías

- 1989 Els assentaments romans de Sant Andreu de la Barca. In *I Jornades Arqueològiques del Baix Llobregat: Castelldefels, 28, 29, 30 abril 1989*, 394-98. Castelldefels: Ajuntament de Castelldefels.
- Merino, J.
- 1999 Els jaciments arqueològics d'època ibèrica i romana en el terme de Cassà de la Selva. *Quaderns de la Selva*, 11: 73-96.
- 2002 Obres de millora dels accessos al peatge Girona-sud de l'autopista A-7 des de l'antiga carretera N-II. Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- Merino, J. and J. Llinàs
- 1993 Intervencions arqueològiques a l'Eix Transversal: tram Santa Coloma de Farners-Vilobí d'Onyar. *Quaderns de la Selva*, 6 : 153-55.
- Meurers-Balke, J. and J. Lüning
- 1990 Experimente zur frühen Landwirtschaft. Ein Überblick über die Kölner Versuche in den Jahren 1978-1986. In M. Fansa (dir.), *Experimentelle Archäologie in Deutschland. Begleitschrift zur Ausstellung in Oldenburg*, 82-92. Oldenburg: Isensee.
- Michel, N.
- 1997 *Une économie de subsistances: le Maroc précolonial*. Cairo: Institut Français d'Archéologie Orientale.
- Miguel, D. and E. Morral
- 1979 Problemática en torno a dos silos indígenas de la época romana republicana en el Vallés Occidental. In *XV Congreso Nacional de Arqueología*, 853-68. Zaragoza: Universidad de Zaragoza.
- Miles, M.
- 1889 *Silos, ensilage and silage: A practical treatise on the ensilage of fodder corn*. New York: Orange Judd Company.
- Miret, J.
- 1991 El jaciment ibèric de l'Era del Po Ros (Canyelles). *Olerdulae*, 16: 137-45.
- 2005 Les sitges per emmagatzemar cereals. Algunes reflexions. *Revista d'Arqueologia de Ponent*, 15: 319-32.
- 2008 L'experimentació sobre sitges tradicionals. Aportacions de l'arqueologia i de l'agronomia. *Revista d'Arqueologia de Ponent*, 18: 217-40.
- Miret, M.

- 2003 El poblament d'època ibèrica i romana a la costa oriental de la Cossetània: la comarca del Garraf. In J. Guitart, J.M. Palet and M. Prevosti (coord.), *Territoris antics a la Mediterrània i a la Cossetània oriental. El Vendrell, novembre de 2001*, 363-76. Barcelona: Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- Miret, M., J. Sanmartí and J. Santacana
- 1986 La evolución y el cambio del modelo de poblamiento ibérico ante la romanización: un ejemplo. In *Los asentamientos ibéricos ante la romanización*, 79-88. Madrid: Casa de Velázquez.
- 1991 From indigenous structures to the Roman World: models for the occupation of central coastal Catalunya. In G. Barker and J. Lloyd (eds), *Roman Landscapes: Archaeological Survey in the Mediterranean Region*, 47-53. London: British School at Rome.
- Miró, C.
- 2001 Els ibers al Pla de Barcelona: el poblat ibèric de Montjuïc. In J. Beltrán de Heredia (dir.), *De Barcino a Barcinona (segles I-VII). Les restes arqueològiques de la plaça del Rei de Barcelona*, 112-137. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, Institut de Cultura, Museu d'Història de la Ciutat.
- Miró, N.
- 1995 La sitja ibèrica de Ca l'Amell, Sitges (El Garraf). *Miscel·lània Penedesenca*, 20: 91-99.
- Miró, T. and M. Blasco
- 1987 Can Cortada. Informe preliminar. Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- 1993 Vil·la de Can Cortada. In *Anuari d'intervencions arqueològiques a Catalunya. Època romana. Antiguitat Tardana. Campanyes 1982-1989*. Barcelona: Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- Miró, N. and J. Llinàs
- 2002 Excavació al convent de Sant Domènec (Peralada, Alt Empordà). In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 6: 133-36.
- Moix, E.
- 2008 Jaciment de Vall-Llobrega. In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 9: 295-97.

- 2010a Intervenció arqueològica al centre de telecomunicacions de St. Julià de Ramis (St. Julià de Ramis, el Gironès). In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 10: 145-46.
- 2010b Intervenció arqueològica a Cal Barrier (Llívia, la Cerdanya). In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 10: 259-62.
- 2010c Memòria de la intervenció arqueològica a St. Mateu de Vall-llobrega (Baix Empordà). Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- Molas, D.
- 1982 *Els ausetans i la ciutat d'Ausa*. Vic: Publicacions del Patronat d'Estudis Ausonencs.
- Molas, D. and E. Sánchez
- 1994 Coneixement actual sobre l'hàbitat i l'habitació a la Catalunya Central. *Cota Zero*, 10: 60-72.
- Molist, N.
- 1998 El camí vell del Llor: el procés de romanització d'un assentament ibèric al pla. In M. Mayer, J.M. Nolla and J. Pardo (eds), *De les estructures indígenes a l'organització provincial romana de la Hispània Citerior: homenatge a Josep Estrada i Garriga*, 391-402. Barcelona: Societat Catalana d'Estudis Clàssics.
- Monguiló, E., M. Fuertes and S. Callavé
- 2010 Estudi preliminar del jaciment del Camp Gran (Bàscara, Alt Empordà). In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques Gironines*, 10: 113-16
- Montalban, C.
- 1999 Construcció de la variant de la carretera C-250 al seu pas per Cassà de La Selva. Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- Morehart, Ch. and K. De Lucia
- 2015 Surplus: The Politics of Production and the Strategies of Everyday Life. An Introduction. In Ch. Morehart and K. De Lucia (eds), *Surplus. The Politics of Production and the Strategies of Everyday Life*, 3-43. Boulder: University Press of Colorado.
- Morel, J.-P.
- 1998 Les importations de céramiques du IIIe siècle et de la première moitié du IIe siècle: quelques remarques à propos de l'Ibérie. In J. Ramón, J. Sanmartí, D.

Asensio and J. Principal (eds), *Les fàcies ceràmiques d'importació a la costa ibèrica, les Balears i les Pitiüses durant el segle III a.C. i la primera meitat del segle II a.C.*, 243-49. Barcelona: Departament de Prehistòria, Història Antiga i Arqueologia de la Universitat de Barcelona.

Morer, J., F. Cantero and B. Gil

2015 Sant Miquel de Sorba (Montmajor, Berguedà). In M.A. Blasco (ed.), *III Jornades d'Arqueologia de la Catalunya Central: actes. Roda de Ter, Museu Arqueològic de l'Esquerda, 17 i 18 d'octubre de 2014*, 283-84. Barcelona: Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.

Morer, J. and A. Rigo

2003a Jaciments ibèrics en el traçat de l'autopista A-16. Noves dades per a l'estudi del poblament de la Cossetània. In J. Guitart, J.M. Palet and M. Prevosti (coord.), *Territoris antics a la Mediterrània i a la Cossetània oriental. El Vendrell, novembre de 2001*, 317-26. Barcelona: Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.

2003b Les Guàrdies (El Vendrell, Baix Penedès). Un assentament metal·lúrgic d'època ibèrica. In J. Guitart, J.M. Palet and M. Prevosti (coord.), *Territoris antics a la Mediterrània i a la Cossetània oriental. El Vendrell, novembre de 2001*, 327-38. Barcelona: Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.

Morer, J., A. Rigo and E. Barrasetas

1998 Les intervencions arqueològiques a l'autopista A-16: valoració de conjunt. *Tribuna d'Arqueologia*, 1996-1997: 67-98.

Morera, J., O. Mercadal, O. Olesti and C. Crespo

2011 El Castellot de Bolvir (Cerdanya): ocupacions ceretana, iberoromana i altmedieval. *Tribuna d'Arqueologia*, 2009-2010 : 295-330.

Morera, J., O. Olesti, J. Oller, O. Mercadal and E. Sánchez

2012 El Castellot de Bolvir (La Cerdanya): ocupacions ceretana, iberoromana i altmedieval. Campanyes de 2010 i 2011. In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 11: 125-33.

2014 El Castellot de Bolvir (La Cerdanya): ocupacions ceretana, iberoromana i altmedieval. Campanyes de 2012 i 2013. In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 12: 159-68.

Moret, P.

- 2004 *Ethnos* ou ethnie ? Avatars anciens et modernes des noms de peuples ibères. In G. Cruz and B. Mora (coord.), *Identidades étnicas – Identidades políticas en el mundo prerromano hispano*. Málaga: Universidad de Málaga.
- 2005 À propos d'un récent article sur la protohistoire catalane. *Pyrenae*, 36 (2): 143-50.
- 2016 Les tours isolées de l'Hispanie romaine: postes militaires ou maisons fortes? In R. Frederiksen, S. Müth, P. Schneider and M. Schnelle (eds.), *Focus on Fortifications. New Research on Fortifications in the Ancient Mediterranean and the Near East*, 456-68. Oxford: Oxbow Books.
- Moret, L., X. Aguelo, R. García de Consuegra and M. Bosch
- 2014 Intervenció arqueològica al jaciment de Camps de Can Massot, Fornells de la Selva (Gironès). In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 12: 169-78.
- Moret, L. and R. García de Consuegra
- 2013 Intervenció arqueològica al jaciment dels Camps de Can Massot. Projecte de construcció de l'enllaç de Fornells de la Selva de l'autopista AP-7. Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- Moret, L. and M. Piera
- 2006 Excavació de les parcel·les 17 i 19 del Parc Residencial Vilacolum de Torroella de Fluvià (Alt Empordà). In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 8: 237-44.
- Moro, A., A. Rigo and F. Tuset
- 1995 Resultats de les excavacions arqueològiques a les esglésies de Sant Pere de Terrassa. Campanya 1995. *Terme*, 11: 17-18.
- Moro, A. and F. Tuset
- 1997 Primers resultats de la segona campanya d'excavació arqueològica a les esglésies de Sant Pere de Terrassa. Campanya 1996-1997. *Terme*, 12: 12-14.
- Nadal, E.
- 2003a Desdoblament Gasoducte Subirats-Odena, APB. Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- 2003b Memòria de les prospeccions del tram del gaseoducte: Subirats-Òdena. Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.

- 2007 Memòria científica de la intervenció arqueològica al jaciment de El Pla de les Sitges de Camaró. Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- Nadal, E. and M. Bosch
- 2008 Intervenció arqueològica a Can Parera. Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- Nieto, A.
- 2016 Seguint les traces de la transhumància. Aproximació teòrica a partir dels resultats arqueozoològics de la fortalesa dels Vilars (Arbeca, Garrigues). *Revista d'Arqueologia de Ponent*, 26: 11-34.
- Nieto, R.
- 2005 Memoria de la intervenció arqueològica preventiva en el yacimiento el Vilar, Finca Mas Caballé. Avinyonet del Penedès. Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- Noguier, L.
- 1874 Ensérune et Montady. Stations gauloises, gallo-romaines. Châteaux féodal. *Bulletin de la Société Archéologique de Béziers*, 8: 233-52.
- Nolla, J. and J. Casas
- 1984 *Carta arqueològica de les comarques de Girona. El poblament d'època romana al N.E. de Catalunya*. Girona: Centre d'Investigacions Arqueològiques.
- 2010 Camp de l'Ylla (Viladamat, Alt Empordà). In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 10: 93-98.
- Nolla, J.M., L. Esteva and F. Aicart
- 1989 El poblat ibèric dels Guixols (segles IV a.C.-I d.C.). *Estudis del Baix Empordà*, 8: 45-115.
- Nolla, J., L. Palahí, J. Burch
- 1998 L'abandonament de l'oppidum de Castell. *Estudis del Baix Empordà*, 17: 59-78.
- Nolla, J.M., Ll. Palahí and J. Vivo
- 2010 *De l'oppidum a la ciuitas: la romanització inicial de la Indigècia*. Girona: Institut de Recerca Històrica de la Universitat de Girona.
- Nolla, J. and J. Sagrera

- 2004 La vil·la romana de Montfullà (Bescanó, Gironès). In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 7: 215-22.
- Nolla, J. and E. Sanmartí
- 1984 Algunes consideracions entorn de la romanització al NE de Catalunya. In Padró, J. (ed.), *Hannibal Pyrenaeum transgreditur: XXII centenari del pas d'Annibal pel Pirineu, 218 a. J.C.-1982 d.J.C.: 5è Col·loqui Internacional d'Arqueologia de Puigcerdà, 23-26 de setembre de 1982*, 13-27. Puigcerdà: Cymys per a l'Institut d'Estudis Ceretans.
- NotArqHis = Noticiario Arqueológico Hispánico
- 1956 *Noticiario Arqueológico Hispánico*, vol. 3-5. Madrid: Dirección General de Bellas Artes. Comisaría General de Excavaciones Arqueológicas.
- Ñaco, T.
- 2003 Vectigal Incertum. *Economía de guerra y fiscalidad republicana en el occidente romano: su impacto histórico en el territorio (218-133 a.C.)*. Oxford: BAR International Series.
- Olesti, O.
- 1995 *El territori del Maresme en època republicana (s. III-I a.C.). Estudi d'Arqueomorfologia i Història*. Mataró: Caixa d'Estalvis Laietana.
- 1997 El origen de las villae romanas en Cataluña. *Archivo Español de Arqueología*, 70: 71-90.
- 2000 Integració i transformació de les comunitats ibèriques del maresme durant el s. II-I aC: un model de romanització per a la Catalunya litoral i prelitoral. *Empúries: revista del món clàssic i antiguitat tardana*, 52: 55-86.
- 2006 El control de los territorios del Nordeste Peninsular (218-100 a.C.): un modelo a debate. In T. Ñaco and I. Arrayás (ed.), *War and Territory in the Roman World. Guerra y territorio en el mundo romano*, 119-48. Oxford: John and Erica Hedges Ltd.
- 2017 La génesis de la sociedad provincial y el proceso de urbanización en el Noreste de la Península Ibérica (siglos II-I a.C.). *Gerión*, 35 (2): 427-59.
- Oliva, M.
- 1954 Actividades de la Comisaría Provincial de Excavaciones Arqueológicas de Gerona en 1954. *Anales del Instituto de Estudios Gerundenses*, 9: 271-326.
- 1955 La adquisición del 'Puig de Sant Andreu' de Ullastret, y los trabajos arqueológicos en la provincia en 1952. *Revista de Girona*, 1: 83-92.

- 1962 Resultado de algunos cortes estratigráficos en Ullastret (Gerona). *Anales del Instituto de Estudios Gerundenses*, 15: 331-74.
- 1963 Resultado de algunos cortes estratigráficos en Ullastret (Gerona). Segunda parte. *Anales del Instituto de Estudios Gerundenses*, 16: 217-47.
- 1970 *Ullastret. Guía de las excavaciones y su museo*. Girona: Diputación Provincial de Gerona.
- Oliva, M.A.
- 2000 La ramaderia del poblament ibèric del Turó del Vent. In C. Mata and G. Pérez (ed.), *Ibers: agricultors, artesans i comerciants: III Reunió sobre Economia en el Món Ibèric*, 47-68. València: Universitat de València.
- Oliva, M. and J. Alsina
- 2014 El jaciment de Sant Llorenç de Boada – El Graell (Vic, Osona): Un exemple de diacronia de poblament a la plana de Vic. In *II Jornades d'Arqueologia de la Catalunya Central. Vic, Museu Episcopal de Vic, 13, 14 i 15 de desembre de 2012*, 37-42. Barcelona and Vic: Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya and Museu Episcopal de Vic.
- Olive, C. and D. Ugolini
- 2017 Les silos d'Ensérune, nouvelles propositions pour d'anciennes découvertes. *Revue archéologique*, 64 (2): 311-43.
- O'Shea, J.
- 1981 Coping with scarcity: exchange and social storage. In A. Sheridan and G. Bailey (eds), *Economic Archaeology: Towards an Integration of Ecological and Social Approaches*, 167-83. Oxford: BAR International Series.
- 2000 *Excavacions arqueològiques a Júlia Libica (Llívia, la Cerdanya)*. Girona: Museu d'Arqueologia de Catalunya.
- Padró, J. and J. de la Vega
- 1990 *La Romanització del Pirineu: homenatge al Prof. Dr. Miquel Tarradell i Mateu: 8è Col·loqui Internacional d'Arqueologia de Puigcerdà, del 8 a l'11 de desembre de 1988*. Puigcerdà: Institut d'Estudis Ceretans.
- Padró, J., A. Ferran and M. Cura
- 1976 Treballs arqueològics a Llívia. *Cypsela*, 2: 233-46.
- Padrós, C.
- 2010 El territori de la plana ausetana i el seu entorn des de l'ibèric ple a l'alt imperi. *Cypsela*, 18: 243-62.

Padrós, C., C. Belmonte and I. Garcés

2016 Índicis d'un campament romà tardorepublicà en el Serrat dels Espinyers (Isona i Conca Dellà, Pallars Jussà), nova evidència anterior a la fundació d'*Aeso*. *Pyrenae*, 47 (2): 39-52.

Palahí, L. and J. Nolla

2010 *Felix Turissa. La vil·la romana dels Ametllers i el seu fundus (Tossa de Mar, la Selva)*. Tarragona: Institut Català d'Arqueologia Clàssica.

Palmé, M. and J. Principal

1990 Interpretació històrica sobre el jaciment de Sant Miquel de Sorba. In J. Padró and J. De la Vega (ed.), *La Romanització del Pirineu: homenatge al Prof. Dr. Miquel Tarradell i Mateu: 8è Col·loqui Internacional d'Arqueologia de Puigcerdà, del 8 a l'11 de desembre de 1988*, 23-25. Puigcerdà: Institut d'Estudis Ceretans.

Pallejà, L. and M. Mascort

1990 El Corral del Castell Vell, Cunit (Baix Penedès). *Butlletí Arqueològic de la Reial Societat Arqueològica de Tarragona*, 12: 186.

Pàmies, D. and I. Moreno

2015 Intervenció arqueològica al nucli antic de Prats de Rei (Anoia). In M.A. Blasco (ed.), *III Jornades d'Arqueologia de la Catalunya Central: actes. Roda de Ter, Museu Arqueològic de l'Esquerda, 17 i 18 d'octubre de 2014*, 162-69. Barcelona: Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.

Pancorbo, A. and M. Piera

2004 Memòria de l'excavació arqueològica realitzada als llinars [sic] del Mas, les Torres i al sector Rec. Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.

Panosa, I.

2012 *Els ibers del Vallès Oriental*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Pardo, J.

1990 Transformació del paisatge i organització del poblament en època romana al Vallès Oriental. *Limes*, 1: 52-63.

Passelac, M.

1966 Le site archéologique de l'Estrade (Mireval-Lauraguais) [sic]. Recherches 1964-1965. *Bulletin de la Société d'Études Scientifiques de l'Aude*, 66 : 165-72.

- 1968 Le site archéologique de l'Estrade (Mireval-Lauragais). Recherches 1967. *Bulletin de la Société d'Études Scientifiques de l'Aude*, 68 : 191-202.
- Passelac, M. and A. Monod
- 1965 Le site archéologique de l'Estrade (commune de Mireval-Lauraguais, Aude). [sic]. *Bulletin de la Société d'Études Scientifiques de l'Aude*, 64-65 : 255-59.
- Passelac, M. and G. Rancoule
- 1968 Les fosses à amphores du Pech et de St-Jacques à Castelnaudary (Aude). *Bulletin de la Société d'Études Scientifiques de l'Aude*, 68: 109-33.
- Paynter, R. and R. McGuire
- 1991 The Archaeology of Inequality : Material Culture, Domination, and Resistance. In R. McGuire and R. Paynter (eds.), *The Archaeology of Inequality*, 1-27. Oxford and Cambridge, MA : Blackwell.
- Peña, Y.
- 2016 Instalaciones productivas agropecuarias en los asentamientos rurales de la Bética. In R. Hidalgo (coord.), *Las villas romanas de la Bética* (vol. 1), 283-322. Granada: Universidad de Granada.
- Pereira, I.
- 2012 Hospital de la Santa Creu i Sant Pau. In *Anuari d'arqueologia i patrimoni de Barcelona 2011*, 72-73. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.
- Pérez, G.
- 2000 La conservación y la transformación de los productos agrícolas en el mundo ibérico. In C. Mata and G. Pérez (ed.), *Ibers: agricultors, artesans i comerciants: III Reunió sobre Economia en el Món Ibèric*, 47-68. València: Universitat de València.
- Pérez, P., M. Tenas, J. Orri, R. Lázaro and L. Vila
- 1990 El jaciment ibèric de Ca l'Ollé: una nova aportació al coneixement de l'època ibèrica al Vallès Oriental. *Lauro*, 1: 29-37.
- Pérez-Sala, M. and J. García
- 2002 El jaciment arqueològic del Mas Català. Un assentament rural d'època ibèrica situat a la Vall de Cabrera de Mar. *Laietania*, 13: 5-48.
- Pérez-Sala, M. and J. Rovira
- 1995 Memòria de l'excavació d'urgència realitzada en el camí de Can Segarra-Can Bartomeu (Cabrera de Mar, El Maresme). Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.

Pericot, L.

1944 Las excavacions del poblado ibérico del ‘Castell’ La Fosca, Palamós. *Ampurias*, 6: 317-18.

Petitot, H.

2005 Magalas, RD30/Montfay. *Bilan scientifique de la région Languedoc-Roussillon*, 2003: 120.

Petrakos, V.C.

1967 Νεαι πηγαί περι του χρεμωνιδειου πολέμου, *Archaiologikon Deltion*, 22: 38-52.

1999 *Ο Δήμος του Ραμνούντος : σύνοψη των ανασκαφών και των ερευνών (1813-1998)*. Athens: Athinais Archaiologiki Etaireia.

Piera, M. and A. Pancorbo, I. Garcés and J. Gallart

2013 Els assentaments de les edats del bronze, ibèrica i romana dels Llírians del Mas i les Torres (Salàs de Pallars, Pallars Jussà). *Revista d'Arqueologia de Ponent*, 23: 163-200.

Pitts, M. and M.J. Versluys

2015 Globalisation and the Roman World: perspectives and opportunities. In M. Pitts and M.J. Versluys (eds), *Globalisation and the Roman World: world history, connectivity and material culture*, 3-11. Cambridge: Cambridge University Press.

Plana, R. and A. Martín

2002 Le territoire ibérique: structure du peuplement et organisation territoriale, quelques exemples. In D. Garcia and F. Verdin (ed.), *Territoires celtiques. Espaces ethniques et territoires des agglomérations protohistoriques d'Europe occidentale: actes du XXIVe colloque international de l'AFEAF: Marigues, 1-4 juin 2000*, 18-29. Paris: Errance.

2012 El paisatge periurbà de l'oppidum d'Ullastret: una nova imatge de la morfologia i del funcionament d'una ciutat ibèrica. In C. Belarte and R. Plana (ed.), *El paisatge periurbà a la Mediterrània Occidental durant la Protohistòria i l'Antiguitat. Le paysage périurbain en Méditerranée Occidentale pendant la Protohistoire et l'Antiquité, May 2009, Tarragone, Spain*, 119-44. Tarragona: Institut Català d'Arqueologia Clàssica.

Pleinerová, I.

- 1995 Ein frühslawischer Getreidesilo in Březno, Nordwest-Böhmen. In M. Fansa (ed.), *Experimentelle Archäologie. Bilanz 1994*, 57-63. Oldenburg: Isensee.
- Podolák, J.
- 1972 Traditionelle Formen der Landwirtschaft. In E. Horvathova and V. Urbancová (eds), *Die slowakische Volkskultur. Die materielle und geistige Kultur*. Bratislava: Slowakische Akademie der Wissenschaften; Institut für Volkskunde.
- Pons, E.
- 1993 L'expansió septentrional del món iber: el jaciment de Mas Castellar-Pontós i les seves especialitzacions. *Laietània*, 8: 105-28.
- Pons, E., A.M. Adroher, J. Bartuzen, F. Contreras, N. Llavaneras and E. Tabernero
- 1993 El jaciment protohistòric de Mas Castellar-Pontós (Alt Empordà). Resultats de les campanyes 1990-1992. *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos*, 26: 314-40.
- Pons, E., D. Asensio, M. Fuentes and M. Bouso
- 2010 El yacimiento del Mas Castellar de Pontós (Alt Empordà, Girona): un núcleo indígena en la órbita de la colonia focca de Emporion. In H. Trézini (ed.), *Greco et indigènes de la Catalogne à la mer Noire : actes des rencontres du programme européen Ramses2 (2006-2008)*, 105-18. Paris: Errance; Aix-en-Provence: Centre Camille Julian.
- Pons, E., D. Asensio, R. Jornet and J. Morer
- 2018 Darrers resultats i troballa dels nivells d'hàbitat més antics del jaciment ibèric de Mas Castellar de Pontós (Alt Empordà). *Tribuna d'Arqueologia*, 2015-2016: 182-215.
- Pons, E., M. Bouso, D. Canal, M. Fernández, M. Fuertes, C. Gonzalo, N. Gago, A. López, A. Vargas and E. Teixidor
- 2000 Campanya d'excavació arqueològica a Mas Castellar-Pontós 1998. In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 5: 80-86.
- Pons, E., M. Bouso and C. Gonzalo
- 2006 Significación y función de las estructuras excavadas del yacimiento protohistórico de Mas Castellar de Pontós (Girona) Espagne. In M. Frère-Sautot and M. Lichardus-Itten (eds), *Des Trous : structures en creux pré- et protohistoriques : actes du colloque de Dijon et Baume-les-Messieurs, 24-26 mars 2006*, 289-302. Montagnac : Monique Mergoil.

Pons, E., M. Molist and R. Buxó

- 1994 Les estructures de combustió i d'emmagatzematge durant la Protohistòria en els assentaments de la Catalunya litoral. *Cota Zero*, 10 : 49-59.

Pons, E., A. Toledo and J. Llorens

- 1981 *El recinte fortificat ibèric de Puig Castellet, Lloret de Mar (Excavacions 1975-1980)*. Girona: Diputació de Girona.

Popper, K.

- 1963 *Conjectures and Refutations. The Growth of Scientific Knowledge*. London: Routledge and Kegan Paul.

Pou, R.

- 2003 Memòria del seguiment de màquines i excavació a la Plaça del Poble, 4. Cabrera de Mar (El Maresme). Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- 2006 Memòria del seguiment arqueològic a Mas Vilalba. Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- 2009 PDU de les ARE del Vallès Oriental. Àrea Residencial Estratègica "sector 129". Memòria de l'estudi històric i arqueològic de la ZEA1. Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.

Poupet, P. and R. Harfouche

- 2000 À la recherche des champs protohistoriques en Languedoc Méditerranéen (France): gestion des sols et moyens de production. In R. Buxó and E. Pons (dir.), *Els productes alimentaris d'origen vegetal a l'edat del Ferro de l'Europa Occidental: de la producció al consum. Actes del XXII Col·loqui Internacional per a l'Estudi de l'Edat del Ferro. Girona 1999*, 221-36. Girona: Museu d'Arqueologia de Catalunya.

P.R.A.M.A. = Projecte de Recerques Arqueològiques al Municipi d'Aeso

- 1990 Aeso: noves dades sobre la romanització al Pallars Jussà. Actuació arqueològica a Isona 1987-1988. In J. Padró and J. De la Vega (ed.), *La Romanització del Pirineu: homenatge al Prof. Dr. Miquel Tarradell i Mateu: 8è Col·loqui Internacional d'Arqueologia de Puigcerdà, del 8 a l'11 de desembre de 1988*, 111-18. Puigcerdà: Institut d'Estudis Ceretans.

Prats, G.

- 2013 Aproximació tipològica i funcional de les estructures excavades al jaciment del bronze de Minferri (Juneda, les Garrigues): emmagatzematge i conservació a la Catalunya occidental. *Revista d'Arqueologia de Ponent*, 23: 89-126.
- Prevosti, M.
- 1981a *Cronologia i poblament a l'àrea rural de Baetulo*. Badalona: Museu de Badalona.
- 1981b *Cronologia i poblament a l'àrea rural d'Iluro*. Mataró: Caixa d'Estalvis Laietana.
- 1991 The establishment of the *villa* system in the Maresme (Catalonia) and its development in the Roman period. *Archaeological Monographs of the British School at Rome*, 2: 135-41.
- Prevosti, M., J. Arxé and A. Caballé
- 1995 *Autopistas i Arqueologia. Memòria de les excavacions en la prolongació de l'autopista A-19*. Barcelona: Autopistas C.E.S.A. and Generalitat de Catalunya.
- Puig, R.
- 1984 Excavacions de Can Fatjó (1ª Part). *Butlletí del Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí*, 13: 262-67.
- Pujol, J. and J. García
- 1982 El grup de sitges de Can Miralles-Can Modolell (Cabrera de Mar, Maresme). Un jaciment d'època ibèrica situat en la rodalia del poblat ibèric de Burriac. *Laietania*, 2-3: 46-145.
- 1994 El poblament ibèric dispers al Maresme central: l'exemple de Can Bada (Mataró), i el procés de romanització agrícola fins al naixement d'Iluro. *Laietania*, 9: 89-126.
- Py, M.
- 1990 *Culture, économie et société protohistoriques dans la région nimoise*. Rome: École Française de Rome.
- Ramallo, S.F. and J. Vizcaíno
- 2011 Estructuras de almacenamiento en Carthago Nova y su territorium (ss. III a.C.-VII d.C.). In J. Arce and B. Goffaux (eds), *Horrea d'Hispanie et de la Méditerranée romaine*, 225-63. Madrid: Casa de Velázquez.
- Ramon, E.
- 1989 El poblament d'època ibèrica a la comarca del Baix Camp: estat de la qüestió. *Acta Arqueològica de Tarragona*, 2: 55-67

- 1994 L'assentament ibèric del Degotall, Alcover (Alt Camp). *Butlletí del Centre d'Estudis Alcoverencs*, 68: 13-27.
- Rancoule, G.
- 1965 L'oppidum protohistorique de La Lagaste-Pech-Tartari-Camp dal ker (Communes de Pomas et de Rouffiac d'Aude). *Cahiers Ligures de Préhistoire et d'Archéologie*, 14: 49-70.
- 1969 Oppidum de La Lagaste Camp-dal-Ker (Communes de Pomas et Rouffiac-d'Aude). Fouilles 1968-1969. *Bulletin de la Société d'Études Scientifiques de l'Aude*, 69 : 107-18.
- 1992 Habitat rural des IIe et Ier siècles en Minervois oriental et en Narbonnais. *Bulletin de la Société d'Études Scientifiques de l'Aude*, 92: 71-79.
- Rascalou, P.
- 2013 Trèbes. PRAE Paul Sabatier, ZA Béragne 2 : ferme à enclos républicaine. *Bilan scientifique de la région Languedoc-Roussillon*, 2012: 62-63.
- Rasmussen, T. and N. Spivey
- 1991 *Looking at Greek vases*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Raymer, L.E.
- 1990 The Form and Function of Subterranean Food Storage Structures: An Ethnoarchaeological Study of the Social and Environmental Determinants of Pit Storage. Master's thesis, University of Oklahoma, Norman.
- Rebé, I., B. Girard and L. Savarese
- 2011 Fouille programmée n°11/139-8268. Ruscino-Parcelle DV 145. Rapport final de synthèse, Centre archéologique Rémy Marichal.
- Revilla, V.
- 2004 El poblamiento rural en el noreste de Hispania entre los siglos II a.C. y I d.C.: Organización y dinámicas culturales y socioeconómicas. In P. Moret and T. Chapa (eds), *Torres, atalayas y casas fortificadas: explotación y control del territorio en Hispania: s. III a. de C.-s. I d. de C.*, 175-202. Jaén: Universidad de Jaén.
- 2010 Rural settlement in the central littoral area and the interior regions of Catalonia in the 1st and 2nd centuries BC. In *Time of changes. In the beginning of the Romanization*, 139-59. Girona: Publicacions del Laboratori d'Arqueologia i Prehistòria de la Universitat de Girona.
- Reynolds, P.J.

- 1967 Experiments in Iron Age agriculture. *Transactions-Bristol and Gloucestershire Archaeological Society*, 86: 60-73.
- 1969 Experiments in Iron Age agriculture. Part two. *Transactions-Bristol and Gloucestershire Archaeological Society*, 88: 29-33.
- 1974 Experimental Iron Age Storage Pits: An Interim Report. *Proceedings of the Prehistoric Society*, 40: 118-131.
- 1979 A general report of underground grain storage experiments at the Butser Ancient Farm research project. In M. Gast and F. Sigaut (dirs.), *Les techniques de conservation des grains à long terme : leur rôle dans la dynamique des systèmes de cultures et des sociétés*, 70-88 (1). Marseille: Éditions du CNRS.
- 1998 The experimental storage of grain in simulated mediaeval underground silos. In I. Ollich, M. de Rocafiguera and M. Ocaña (coords.), *Experimentació arqueològica sobre conreus medievals a l'Esquerda, 1991-1994*. Barcelona : Universitat de Barcelona.
- Ribas, M.
- 1952 *El Poblament d'Ilduro: estudi arqueològic i topogràfic des dels temps prehistòrics fins a la destrucció d'Iluro*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- 1960 Hallazgo de silos ibéricos en Burriac (Cabrera de Mataró). *Empúries: revista de món clàssic i antiguitat tardana*, 22-23: 296-306.
- 1964 *Els orígens de Mataró*. Mataró: Caixa d'Estalvis de Mataró.
- 1966 Excavación de un silo ibérico. *Ampurias*, 28: 237-42.
- Ribas, M. and R. Coll
- 1996 Noves dades sobre les restes ibèriques de Cabrils (el Maresme, Barcelona). *Fonaments*, 9: 251-76.
- Rives, J.B.
- 1999 *Germania. Cornelius Tacitus*. Oxford: Oxford University Press.
- Roca, E.
- 1996 *Monjuïc, la muntanya de la ciutat*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- Rocek, T.R.
- 1998 Pithouses and Pueblos on Two Continents: Interpretations of Sedentism and Mobility in the Southwestern United States and Southwest Asia. In T.R. Rocek and O. Bar-Yosef (eds.), *Seasonality and Sedentism. Archaeological Perspectives from Old and New World Sites*, 199-216. Cambridge, MA: Peabody Museum of Archaeology and Ethnology; Harvard University.

Rodà, I.

- 1977 La dispersión del poblamiento en el término de Barcelona en la época anterromana. *Cuadernos de Arqueología e Historia de la Ciudad*, 17: 47-92.

Roig, J.

- 2007 Darreres evidències d'època romana a l'actual terme d'Alcover: el Camí del Molí i el Vila-Sec. *Butlletí del Centre d'Estudis Alcoverencs*, 114: 45-60.
- 2014 Memòria dels treballs arqueològics pel "Projecte d'urbanització sector s-16 "Les Deveses". Pla parcial "Can Cerdanyès". Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.

Roig, J. and M. Benet

- 2004 Memòria dels treballs arqueològics desenvolupats al jaciment "Camí del Molí". Alcover (Alt Camp). Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.

Roig, J. and J. Coll

- 2007 El paratge arqueològic de Can Gambús 1 (Sabadell, Vallès Occidental). *Tribuna d'Arqueologia*, 2006: 85-109.

Rojas, A.

- 2002 Excavació d'una casa romana a l'Hort de la Rectoria, Carrer dels Forns 3-5 (Llívia, Cerdanya). Octubre-Desembre 2001. In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 6: 237-41.
- 2007 El poblament ibèric costaner del Baix Empordà i el seu paisatge. In *El Paisatge, element vertebrador de la identitat empordanesa*, 233-43. Figueres: Institut d'Estudis Empordanesos.
- 2008 El camp de sitges de Can Serra (Vilobí d'Onyar, La Selva). In *Jornades d'Arqueologia de les comarques de Girona*, 9: 169-76.

Romero, V. and V. Forcadell

- 1975 Hallazgo de cerámica ática de figuras rojas en Riudoms (Tarragona). *Boletín Arqueológico*, 4: 116-17.

Ros, A.

- 2003 El camp de sitges de Vinya d'en Pau (Vilafranca del Penedès), revalorització dels materials dipositats al Museu de Vilafranca. *Revista d'Arqueologia de Ponent*, 13: 191-209.
- 2005a L'ibèric tardà a la Cessetània: canvis i continuïtats en el món ibèric (segles III-I a.C.). In O. Mercadal (coord.), *Món Ibèric als Països Catalans, XIII col·loqui*

- internacional d'arqueologia de Puigcerdà, 14-15 novembre 2003*, 583-596.
Puigcerdà: Institut d'Estudis Ceretans.
- 2005b Les sitges ibèriques de la Bassa (Santa Margarida i els Monjos): aproximació al període ibèric tardà a la conca del Foix. In *I Trobada d'Estudiosos del Foix*, 185-81. Barcelona: Diputació de Barcelona.
- Ros, A. And E. Barrasetas
- 2010 El jaciment protohistòric de Mas Castellar (Santa Margarida i els Monjos, Alt Penedès): un nucli d'acumulació d'excedents agrícoles a la conca del Foix (segles VII-III aC). In J. Hernández, J. Grau and J. Melero (coords.), *II Monografies del Foix. Comunicacions presentades el dia 23 d'octubre de 2008 a Santa Margarida i els Monjos*, 41-52. Barcelona: Diputació de Barcelona.
- Rothman, M.S.
- 2016 Storage as an analytical marker for studying cultural evolution. In L.R. Manzanilla and M.S. Rothman (eds), *Storage in Ancient Complex Societies. Administration, Organization, and Control*, 19-38. New York: Routledge.
- Rosenberger, B.
- 1985 Réserves de grains et pouvoir dans le Maroc précolonial. In M. Gast and F. Sigaut (dirs.), *Les techniques de conservation des grains à long terme : leur rôle dans la dynamique des systèmes de cultures et des sociétés*, 237-66 (3, fasc. 1). Paris: Éditions du CNRS.
- Roux, V.
- 1984 Superficie et plan des villages: valeur de ces données archéologiques pour approcher les problèmes d'organisation sociale. In O. Aurenche (dir.), *Nomades et sédentaires: perspectives ethnoarchéologiques*. Paris: Editions Recherche sur les civilisations.
- Rovira, M.
- 2000 Aproximación a la agricultura protohistórica del noreste de la península ibérica mediante el utillaje metálico. In R. Buxó and E. Pons (dirs.), *Els productes alimentaris d'origen vegetal a l'edat del Ferro de l'Europa Occidental: de la producció al consum*, 269-80. Girona: Museu d'Arqueologia de Catalunya.
- Rovira, G. and R. Pascual
- 1970 Hallazgo de una ánfora romana con inscripción pintada [sic]. *Información arqueológica*, 2: 60-62.
- Ruiz de Arbulo, J.

- 1992 Emporion. Ciudad y territorio (s. VI-I aC). Algunas reflexiones preliminares. *Revista d'Arqueologia de Ponent*, 2: 59-74.
- Russel, M., P. Verdin and F. Sigaut
- 2014 Storage and Preservation. Introduction. In A.J. van Gijn, J. Whittaker and P. Anderson (eds.), *Explaining and Exploring Diversity in Agricultural Technology*, 191-92. Oxford: Oxbow Books.
- Sabloff, J.A. and D.A. Freidel
- 1975 A Model of a Pre-Columbian Trading Center. In J. Sabloff and C.C. Lamberg-Karlovsky (eds.), *Ancient Trade and Civilization*, 369-408. Albuquerque: University of New Mexico Press.
- Sáez, P.
- 1987 *Agricultura romana de la Bética*. Sevilla: Universidad de Sevilla.
- Saenz, L. and N. Bedos
- 1988 Memòria de les sitges de Can Pona [sic]. Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- Said, E.
- 1978 *Orientalism*. Pantheon Books: New York.
- Salido, J.
- 2009 Transformación y evolución de los sistemas de almacenamiento y conservación de los excedentes agrícolas desde la edad del hierro a la época romana en la península ibérica. In R. García and D. Rodríguez (eds), *Sistemas de almacenamiento entre los pueblos prerromanos peninsulares*, 103-16. Cuenca: Ediciones de la Universidad de Castilla-La Mancha.
- 2011 El almacenamiento de cereal en los establecimientos rurales hispanorromanos. In J. Arce and B. Goffaux (eds.), *Horrea d'Hispanie et de la Méditerranée romaine*, 127-42. Madrid: Casa de Velázquez.
- Sánchez, E.
- 1986 El poblament pre-romà a les valls mitjanes del Llobregat i el Cardener. El Cogulló com a principal exponent. *Revista Dovella*, 20: 33-41
- 1988 Memòria de la primera campanya d'excavacions arqueològiques al Castell de Rubí (Vallès Occidental). Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- Sánchez, M.

- 1978 *La Cerdanyola prehistòrica i antiga: les arrels de Cerdanyola*. Cerdanyola: Miquel Sánchez i González.
- Sanchez, G.
- 2014 Carcassonne. Chemin de la Madeleine. *Bilan scientifique de la région Languedoc-Roussillon*, 2013: 21.
- Sánchez, E., L. González and J. Morer
- 1995 Dos assentaments rurals indígenes arran del camí de Parpers. *Lauro*, 10: 3-10.
- Sancho, M.
- 2015 De la Antigüedad tardia à la alta Edad Media en zonas de montaña: poblamiento y explotación de recursos en el Pireneo oriental [sic]. In *Villae and Domain at the end of Antiquity and the beginning of Middle Age: how do rural societies respond to their changing times?*, 25-34. Pau: Presses de l'Université de Pau et des Pays de l'Adour.
- Sanmartí, E.
- 1994 Dos punyals celtibèrics procedents del poblat ibèric del Turó del Vent (Llinars del Vallès, Vallès Oriental, Barcelona). *Lauro*, 6: 3-8.
- Sanmartí, J.
- 1986 La Laietània ibèrica: estudi d'arqueologia i d'història. Unpublished PhD dissertation, Departament de Prehistòria, Història Antiga i Arqueologia, Universitat de Barcelona.
- 2001a Territoris i escales d'integració política a la costa de Catalunya durant el període ibèric ple (segles IV-III aC). In A. Martín and R. Plana (coord.), *Territori polític i territori rural durant l'edat del Ferro a la Mediterrània occidental: actes de la taula rodona celebrada a Ullastret del 25 al 27 de maig de 2000*, 23-38. Girona: Museu d'Arqueologia de Catalunya.
- 2001b La formació i desenvolupament de les societats ibèriques a Catalunya. *Butlletí Arqueològic*, 23: 101-32.
- 2002 Les territoires politiques et la formation des états ibériques sur la côte de Catalogne (IV^e-III^e s. av.J.-C.). In D. Garcia and F. Verdin (dirs.), *Territoires celtiques : espaces ethniques et territoires des agglomérations protohistoriques d'Europe occidentale : actes du XXIV^e colloque international de l'AFEAF : Martigues, 1-4 juin 2000*, 30-36. Paris: Errance.

- 2004 La incidència de les colonitzacions mediterrànies en l'agricultura ibèrica. In R. Buxó (coord.), *Eines i feines del camp a Catalunya: l'estudi de l'agricultura a través de l'arqueologia*, 62-65. Girona: Museu d'Arqueologia de Catalunya.
- 2005 La conformación del mundo ibérico septentrional. *Palaeohispanica*, 5: 333-58.
- 2009a From archaic states to romanization: a historical and evolutionary perspective on the Iberians. *Catalan Historical Review*, 2: 9-32.
- 2009b Colonial Relations and Social Change in Iberia (Seventh to Third Centuries BC). In M. Dietler and C. López-Ruiz (ed.), *Colonial encounters in ancient Iberia: Phoenician, Greek and indigenous*, 49-88. Chicago and London: The University of Chicago Press.
- 2015 Long-term social change in Iron Age Northern Iberia (ca. 700-200 BC). In B. Knapp and P. van Dommelen (eds), *The Cambridge Prehistory of the Bronze and Iron Age Mediterranean*, 454-87. Cambridge: Cambridge University Press.
- Sanmartí, J., R. Álvarez and D. Asensio
- 1995 La cerámica ática del yacimiento del Turó del Vent (Llinars del Vallès, Vallès Occidental, Barcelona) conservada en el Museu Municipal Joan Pla i Gras. *Verdolay: Revista del Museo Arqueológico de Murcia*, 7: 187-97.
- Sanmartí, E. and J. Barberà
- 1984 Nota sobre un conjunt de ceràmiques romano-republicanes. *Informació arqueològica*, 43: 73-80.
- Sanmartí, J., E. Gili, A. Rigo and J. Pinta
- 1992 *Els primers pobladors de Santa Coloma de Gramenet. Dels orígens al món romà*. Santa Coloma de Gramenet: Museu Torre Balldovina and Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet.
- Sanmartí, J., J. Santacana and R. Serra
- 1984 *El jaciment ibèric de l'Argilera i el poblament protohistòric al Baix Penedès*. Barcelona: Institut de Prehistòria i Arqueologia de la Diputació de Barcelona.
- Sanmartí, J., X. Bermúdez, J. Noguera and A. Ros
- 2006 Anàlisi comparativa del component geoestratègic i l'arquitectura defensiva en els territoris de la costa centre-meridional de Catalunya. Evidències d'una societat en conflicte?. In A. Oliver (coord.), *Arquitectura defensiva. La protecció de la població y del territorio en época ibèrica*, 167-86. Castelló de la Plana: Sociedad Castellonense de Cultura.
- Saracíbar, B. De

- 1953 Hallazgos arqueológicos en Torelló a “Les Serrasses”. *Ausa*, 1(4): 149-52.
- Schwaller, M.
- 1994 *Ensérune carrefour de civilisations protohistoriques*. Paris: Imprimerie nationale.
- Scott, J.C.
- 1985 *Weapons of the Weak. Everyday Forms of Peasant Resistance*. New Haven and London: Yale University Press.
- 2009 *The Art of Not Being Governed: An Anarchist History of Upland Southeast Asia*. New Haven : Yale University Press.
- Sentís, C.
- 2009 La vil·la romana del Torrent de les Voltes (Puigpelat). *Quaderns de Vilaniu*, 56: 27-35.
- Serra, J.
- 1990 Memòria de les excavacions d’urgència de les sitges de Can Roca de la Pedrissa (Igualada-l’Anoia). Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- Serra, R.
- 1988 El Museu Diocesà i Comarcal de Solsona (4). *L’Erol*, 23: 45-47.
- Serra-Ràfols, J.C.
- 1928 *Forma conventus tarraconensis*. Barcelona: Institut d’Estudis Catalans.
- 1974 Las relaciones comerciales entre Iberia y Grecia durante la segunda Edad de Hierro. In E. Sanmartí and E. Ripoll (coord.), *Simposio Internacional de Colonizaciones*, 217-22. Barcelona: Instituto de Prehistoria y Arqueología, Diputación de Barcelona.
- Serra-Vilaró, J.
- 1922 *Poblado ibérico de San Miguel de Sorba. Memoria de las excavaciones realizadas en 1920-1921*. Madrid: Junta Superior de Excavaciones y Antigüedades.
- 1932 *Excavaciones en Tarragona. Memoria (núm. 116)*. Madrid: Junta Superior de Excavaciones y Antigüedades.
- ServArq = Servei d’Arqueologia
- 1982 *Les excavacions arqueològiques a Catalunya en els darrers anys*. Barcelona: Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.

- 1989 *Carta arqueològica: comarca Alt Camp*. Barcelona: Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- 1993 *Anuari d'intervencions arqueològiques a Catalunya. Època romana. Antiguitat Tardana. Campanyes 1982-1989*. Barcelona: Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- 2011 *Anuari d'arqueologia i patrimoni de Barcelona 2011*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.
- Service Régional de l'Archéologie
- 2009 *Bilan Scientifique de la Région Languedoc-Roussillon 2009*. Montpellier: Direction Régionale des Affaires Culturelles.
- 2013 *Bilan Scientifique de la Région Languedoc-Roussillon 2012*. Montpellier: Direction Régionale des Affaires Culturelles.
- Sessions, J.E.
- 2011 *By Sword and Plow. France and the Conquest of Algeria*. Ithaca: Cornell University Press.
- Sigaut, F.
- 1979 La redécouverte des silos à grains en Europe occidentale, 1708-1880. In M. Gast and F. Sigaut (dirs.), *Les techniques de conservation des grains à long terme : leur rôle dans la dynamique des systèmes de cultures et des sociétés*, 15-40 (1). Marseille: Éditions du CNRS.
- 1981 Identification des techniques de conservation et de stockage des grains. In M. Gast and F. Sigaut (dirs.), *Les techniques de conservation des grains à long terme: leur rôle dans la dynamique des systèmes de cultures et des sociétés*, 156-80 (2). Marseille: Éditions du CNRS.
- Sinner, A.
- 2015 Cultural contacts and identity construction: a colonial context in NE Spain (2nd – early 1st c. B.C.). *Journal of Roman Archaeology*, 28: 7-37.
- Sîrbu, V. and D. Dăvîncă
- 2014 The “fields of pits” in the Geto-Dacian area (4th c. BC-1st c. AD). Sacred or profane spaces?. *Mousaios*, 19: 295-342.
- Solias, J.
- 1989 Can Sagrera (St Just Desvern). In *I Jornades Arqueològiques del Baix Llobregat: Castelldefels, 28, 29, 30 abril 1989*, 401-403. Castelldefels: Ajuntament de Castelldefels.

- 1990 El poblament del curs inferior del Llobregat en època ibèrica i romana. Unpublished PhD dissertation. Universitat de Barcelona.
- Stek, T.D.
- 2014 Roman imperialism, globalization, and Romanization in Early Roman Italy. Research questions in archaeology and ancient history. *Archaeological Dialogues*, 21 (2): 30-40.
- Tanner, J.
- 1956 *A Narrative of the Captivity and Adventures of John Tanner During Thirty Years Among the Indians in the Interior of North America*. Minneapolis: Ross and Haines.
- Testart, A.
- 1982 The Significance of Food Storage Among Hunter-Gatherers. *Current Anthropology*, 23: 523-37.
- Thomson, W.M.
- 1858 *The Land and the Book: Or, Biblical Illustrations Drawn from the Manners and Customs, the Scenes and Scenery, of the Holy Land*. New York: Harper.
- Thurston, T.L.
- 2015 Surplus from Below: Self-Organization of Production in Early Sweden. In Ch. Morehart and K. De Lucia (eds), *Surplus. The Politics of Production and the Strategies of Everyday Life*, 121-51. Boulder: University Press of Colorado.
- Tichý, R.
- 2000 Project 'Borek'. Příspěvek ke stavbě a funkci neolitického obytného areálu. *Rekonstrukce a experiment v archeologii*, 1: 71-116.
- Tissot, Ch.
- 1884 *Exploration scientifique de la Tunisie: géographie comparée de la province romaine d'Afrique*. Paris: Imprimerie Nationale.
- Toombs, L.E. and G.E. Wright
- 1961 The third campaign at Balatah (Shechem). *Bulletin of the American Schools of Oriental Research*, 161: 11-54.
- Topic, J.R.
- 2016 Storerooms, Tokens, and Administrative Devices: An Andean Case Study. In L.R. Manzanilla and M.S. Rothman (eds.), *Storage in Ancient Complex Societies. Administration, Organization, and Control*, 135-65. New York: Routledge.

Tremoleda, J. and P. Castanyer

- 2007 La Garrotxa d'Empordà, un paisatge romanitzat? In *El Paisatge, element vertebrador de la identitat empordanesa*, 247-64. Figueres: Institut d'Estudis Empordanesos.

Tremoleda, J., A. Roure and P. Castanyer

- 1987 Recull i estudi dels materials romans de l'àrea de Banyoles. In *Homenatge Pere Alsius i Torrent. Centenari del Descobriment de la Mandíbula de Banyoles 1887-1987*, 121-46. Banyoles: Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles.

Ugolini, D. and C. Olive

- 2013 *Le Biterrois. Carte Archéologique de la Gaule 34/5*. Académie des Inscriptions et Belles-Lettres : Paris.

Valenzuela, S.

- 2008 *Alimentació i ramaderia al Penedès durant la protohistòria (segles VII-III aC)*. Barcelona: Societat Catalana d'Arqueologia.

Valenzuela, S., S. Jiménez-Manchón, J. Evans, D. López, R. Jornet and U. Albarella

- 2016 Analysis of seasonal mobility of sheep in Iron Age Catalonia (north-eastern Spain) based on strontium and oxygen isotope analysis from tooth enamel: First results. *Journal of Archaeological Science*, 6: 828-836.

Valenzuela, S., J. Nadal and D. López

- 2010 La fauna del jaciment de Mas d'en Gual (el Vendrell, Baix Penedès) en el context dels assentaments especialitzats d'època ibèrica. *Revista d'Arqueologia de Ponent*, 20: 215-24.

Valls, A.

- 2014 Silos de Burjassot (s. XVI). Origen y desarrollo constructivo. Evolución de sus estructuras. Estado de conservación. Tesis doctoral inédita, Universitat Politècnica de València.

van der Veen, M.

- 2007 Food As an Instrument of Social Change: Feasting in Iron Age and Early Roman Southern Britain. In K. Twiss (ed.), *The Archaeology of Food and Identity*, 112-29. Carbondale: Center for Archaeological Investigations, Southern Illinois University Carbondale.

van Dommelen, P.

- 1998 *On colonial grounds. A comparative study of colonialism and rural settlement in first millennium BC west central Sardinia*. Leiden: Archaeological Studies Leiden University.
- van Dommelen, P. and N. Terrenato
- 2007 Introduction: local cultures and the expanding Roman Republic. In P. van Dommelen and N. Terrenato (eds), *Articulating Local Cultures. Power and Identity Under the Expanding Roman Republic*, 7-12. Portsmouth, RI: Journal of Roman Archaeology.
- van Oyen, A.
- 2018 Rural time. *World Archaeology*, 50 (5)
- Verdaguer, E.
- 1994 *El poblat ibèric de Castell*. Palamós: Ajuntament de Palamós.
- Vignet, J.
- 1979 Les silos à grains enterrés dans trois populations arabes: Tell algérien, Cyrénaïque et sud du lac Tchad. In M. Gast and F. Sigaut (dirs.), *Les techniques de conservation des grains à long terme : leur rôle dans la dynamique des systèmes de cultures et des sociétés*, 215-20 (1). Paris: Éditions du CNRS.
- Vila, L.
- 1992 Excavació de Can Tabola (Montmeló, 1988). *Lauro*, 3: 11-15.
- Vila, G.
- 2015 Un centre d'exploració i d'emmagatzematge agrícola amb restes arquitectòniques conservades d'època tardoibèrica al sector industrial El Rentador. Sector Sud (Calaf, Anoia). In *II Jornades d'Arqueologia de la Catalunya Central. Vic, Museu Episcopal de Vic, 13, 14 i 15 de desembre de 2012*, 124-29. Barcelona and Vic: Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya and Museu Episcopal de Vic.
- Vilà, M., E. Albiol, C. Barrachina, E. Burgueño, V. Gironès, N. Marsà, S. Martín and M. Negre
- 2004 Montbarbat (Lloret de Mar-Maçanet de la Selva, La Selva). Campanyes 2002-2003. In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 7: 161-66.
- Vilà, M., C. Barrachina, V. Gironès, S. Martín and M. Negre
- 2008 Montbarbat (Lloret de Mar-Maçanet de La Selva, La Selva). Campanyes 2006 i 2007. In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 9: 163-67.

- Vilà, M., E. Estela, M. Barrachina, V. Gironès, A. Muñoz, M. Negre and X. Pascual
 2013 Memòria del poblament ibèric de Montbarbat (Lloret de Mar-Maçanet de la Selva, La Selva) corresponent a l'any 2013. Cala E1-2 (Campanyes 2010, 2011 i 2012). Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- Vilalta, J.
 1984 Història de les excavacions de Can Fatjó (II). *Butlletí del Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí*, 14: 316-19.
 1987 Ibèrics i itàlics a Laietània (150-50 a.C.). Transformacions i penetració romana a la Catalunya central costanera (I Part). *Butlletí del Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí*, 24: 222-43.
 1998 Algunes dades sobre l'època romanorepublicana a Rubí. In M. Mayer, J.M. Nolla and J. Pardo (eds), *De les estructures indígenes a l'organització provincial romana de la Hispània Citerior: actes de les Jornades Internacionals d'Arqueologia Romana, Granollers 1987*, 575-85. Barcelona: Societat Catalana d'Estudis Clàssics.
 2011 La plaça del Dr. Guardiet a l'antiguitat (del segle II aC al V dC). *Butlletí del Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí*, 57: 2-18.
- Vilaseca, L.
 1952 Un silo ibèric en la plaza de Isabel Besora. *Revista del Centro de Lectura*, 1 (4^a época): 2-4, 8.
- Viñals, J.
 1995 Notícia sobre una sitja ibèrica trobada a Ca l'Angusto (Cabrera de Mar. El Maresme). *Sessió d'Estudis Mataronins*, 12: 43-54.
- Ward, H.T.
 1985 Social Implications of Storage and Disposal Patterns. In R.S. Dickens and H.T. Ward (ed.), *Structure and Process in Southeastern Archaeology*, 82-101. Tuscaloosa: University of Alabama Press.
- Wright, G.R.H.
 1985 *Ancient building in south Syria and Palestine*. Leiden and Köln: Brill.
- Young, L.C.
 1996 Pits, Rooms, Baskets, Pots: Storage Among Southwestern Farmers. In P.R. Fish and J.J. Reid (eds), *Interpreting Southwestern Diversity: Underlying*

Principles and Overarching Patterns, 201-10. Tempe: Arizona State University.

Yriarte, C.

1877 De Ravenne à Otrante, *Le Tour du Monde*, 34: 209-88.

Zabala, M.

2007a Prospecció i excavació arqueològica a Can Suari. Dins la LAV Madrid, Saragossa, Barcelona, Frontera Francesa en el tram comprès entre La Roca del Vallès i Llinars del Vallès (Vallès Oriental). Unpublished archaeological report. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.

2007b Can Suari. Un assentament rural ibèric dels segles II-I ANE a Llinars del Vallès (Vallès Oriental). *Tribuna d'Arqueologia*, 2006-2007: 169-90.

Zabala, M. and M. Sánchez

2010 El camp de sitges i el forn del Camp de l'Abadia (Aiguaviva, Gironès). In *Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, 10: 289-92.

Zamora, D., J. Pujol, J. García and J. Cerdà

1994 Troballa d'una nova sitja ibèrica del jaciment de "Can Miralles-Can Modolell" (Cabrera de Mar, El Maresme). *Pyrenae*, 25: 181-204.

Zelenin, D.

1927 *Russiche (Ostslawische) Volkskunde*. Berlin and Leipzig: Walter de Gruyter & Co.